

Információs munka — a demokrácia egyik csatornája

Két témát tárgyalt a vb május 13-án, amely szorosan kapcsolódott egymáshoz, a tanulmányi és politikai tájékoztatást és az egyetemi információs munka helyzetét, javításának feladatát. Előadói Kovács Sándor és Bikics István voltak.

Az első napirenddel kapcsolatban Szarvas László pbtitkár javasolta, hogy a felvetett problémákra 48 órán belül válaszoljanak az illetékesek, és a válaszokkal együtt csatolják vissza a tanulmányi, politikai tájékoztatást és információs felelősöknek. A vb a javaslatot elfogadta!

KOVÁCS SÁNDOR, a második napirend kapcsán tájékoztatta a vb-t arról, hogy a propaganda és a művelődési munkabizottság is megtárgyalta május 8-án az információs munka helyzetét. A bizottság az anyagot jónak tartotta, mivel az elméletileg is megalapozza a munkát. Voltak, akik kifogásolták, hogy a politikai élet minőségi javítása nélkül fölösleges annak részproblémájával, az információs munkával törődni, miután a politikai élet minősége határozza meg az információs munka minőségét. A politikai információ az vissza is hat a politikai munkára, ezért javítása fontos. Végül is a cél, hogy az egyetem politikai életében eleven információs tevékenységet hozzunk létre a bizottság egyetértéssel.

Az információs munka helyzetét, javításának feladatait elemző anyag foglalkozott az információs munka elvi megalapozásával, majd megállapította, a politikai akaratnyilvánítás fő színterei, a taggyűlésen való közvetlen részvétel és a testületek képviselői részvétele. Kitért a politikai gyakorlatban az információ szerepére, mely eszköz egyrészt a politika befolyásolásának, másrészt a helyi politikai vezetés tájékoztatásának, harmadrészt a pártközvetlen befolyásolásának, alakításának a visszacsatolt információk segítségével. Megállapította, „a politikai közvetítő rendszer és annak alapvető intézménye, a politikai nyilvánosság elszorvad, ha pusztán transzmisszióknak tekintik: »felhozza« az információkat és »leviszi« a célokat, követelményeket. Ha, ugyanis megszűnik az érdekek, értékek és szándékok politikai tartalom-má formálása, elfordul a politikai nyilvánosság, meg-

szűnik a döntésekhez szükséges hírek áramlása is.”

Majd az egyetemi pártszervezet információs munkájának eredményeit vette számba az anyag. Kiegészítőnek, színvonalasnak és hasznosnak értékelte az egyetemi információs jelentéseket. Vannak kísérletek az általános, a csoport- és egyéni vélemények elkülönítésére. Az információs jelzésekre való reagálás megvalósulásának szándéka is rendszeres. A kari jelentések is kellő terjedelmű, tartalmas, rendszeres és megbízható munkát tükröznek (bár pártcsoportokként eltérő színvonalal). Havi kimaradással, vagy késéssel rövid terjedelemben készülnek az ált. kari I–III-as alapszervezet jelentései. Nem készít jelentést a gazdasági hivatal pártalapszervezete.

Gyenge pontja e munkának, hogy sok az információinkban az esetlegesség, és hogy az információs bázis nem elég széles. A munkaterület fehér foltjai, hogy a KISZ, a szakszervezet és a kollégiumok rendkívül ritkán, vagy egyáltalán nem adnak információs jelentést. Nem tűnnek fel sem a tömegszervezeti élet, sem a pb-, pvb-ülések a kari vagy az egyetemi tanács tevékenységét az információs jelentés. A pártéletben készített emlékeztetők nem hasznosulnak az információs munkában, mivel nem jött létre az információ reszortjellegét megszüntető funkcióközi munkacsoport. Szűk és megbízhatatlan az információs bázis, a közhangulatot mozgósító politikai tendenciák megállapítására elvétve vállalkozik. Csak ritkán készülnek tudományos módszereket alkalmazó felmérések az információs munkában, de egyéb területen is. Kedvetlenség érvényesül az információs munkát végzők körében, mivel formálisnak tekintik azt. Gyakran hiányzik a vizsajelentés. Nem érvényesül az az elv, hogy a vizsajelentések mindig az adott szinten történjenek.

Feladat, hogy a szakma politikai orientáció támogatását biztosítsák az irányító testületek információ nyújtásával, hogy folyamatos és részletes legyen a tájékoztatás az egyetemi életet érintő alapvető-kenységről. A Közgazdászadon beszámolt az összkutatási értékeiről, információk an-kétről, testületi ülésekről.

(Folytatás a 4. oldalon.)

Minek vállalta?

Most már, szerencsére, aki akarta, az befejezte és le is adta a szakdolgozatát az illetékes tanszéken, de a téma azért nem került le a napirendről. Lassan már százhagyományok útján terjednek a szakszeminárium-vezetőkéről szóló rémhírek. Ha meg akar-nám vonni a hallottak mérle-gét, hát bizony eléggé szomorú lenne a kép. Az illetékesek je-lentős része nem sokat törö-dött a készülő diplomamun-kákkal — ha némi túlzással is —, többet azt állítják, hogy a konzulens még a témát sem is-merte a leadás időpontjáig. Másoknak a kész munka át-adásakor a fejéhez vágják: miért nem adta be TDK-ra?, de mindaddig egy szikrányi

segítséget sem kaptak hozzá. Az meg egészen általános, hogy némi tessék-lássék javí-táson, illetve hozzászóláson ki-vül többre már nem futotta a szakszeminárium-vezetők lel-kesezéséből. Azt azért elkép-zelhetőnek tartom, hogy a helyzet kialakulásában a diá-kok sem teljesen ártatlanok, de tán mégis többet kaphattak volna.

Nekem szerencsém volt, mert egy kiváló konzulenssel áldott meg a sors, aki szívvel-lélekkel, segített (és ez sem egyedül eset), de hogy a többiek miért vállalták ezt a feladatot?

(Ui.: Tisztelet minden ki-vételnek.)

Sz. A.

Hát elballagtunk

A negyedéves végzősök sze-rény csapata május 17-én este érdekesen búcsút vett egye-temünkől.

Először a tanszéki fogadá-sokra került sor, ahol néhány üveg itóka mellett igen ke-délyesen telt az idő. A leg-lelkesebb hallgatók mellett a tanszék kiváló képviselői is megjelentek, az iparszakon Máriás professzor vezényletével.

Miután mindenki megkap-ta a maga szép szál rózsáját, nótázással átballagtunk a Ki-nizsi utcai épületbe, ahol a sramlizenekar már tárt ka-rokkal várt bennünket. Mi-

közben a „parketten” folyt a tánc, a pihenni vágyók a ga-lérián elhelyezett fehér ab-rosszal terített, virágokkal és gyertyákkal ékesített asztalok mellett foglaltak helyet. Egyébként az egész helyisé-get virágok díszítették és a szokatlanul elegánsan öltözött közönség is szép látványt nyújtott.

Egyszóval minden várako-zásunkat felülmúlóan jól si-került a ballagás és szívből sajnálhatják magukat mind-azok, akik megfelelő „életko-ruk” ellenére távolmaradtak.

Sz. A.

XXVII. ÉVFOLYAM, 10. SZÁM

ÁRA: 130 FT

1985. MÁJUS 23.

„Lenni, vagy nem lenni...” tudni, vagy nem tudni, ez itt a kérdés

A KEN és az instruktorok

A KISZ-bizottság május 9-i ülésén először Becsey Zsolt, a nemzetközi szakbizottság vezetője terjesztette elő az építő-tábori kiutazók névsorát. Mint beszámolójából kiderült, az idén jóval kisebb érdeklődés mutatkozott az építő-tábori helyek iránt, mint az elmúlt években. Ennek oka lehet az a szerencsés körülmény, hogy az AIESEC keretében az idén jóval többet utaznak, valamint az is, hogy a VIT miatt kiesett a moszkvai tábor, illetve más (irkutszki) szerződések bizonytalansága miatt, nem lehetett megfelelő propagandát kifejteni az ET-k érdekében. A testület elfogadta a kiutazók listáját azzal, hogy ha az irkutszki szerződés nem jön létre, akkor olyan megoldást kell találni, hogy ne szenvedjenek csorbát az oda jelentkezők érdekei sem.

Ezután értékelték a KEN-t. Mint a hozzászólásokból is kiderült, a rendezvény igen jól sikerült. A testület köszönetet mondott a különböző progra-mok szervezőinek. Csernátóni Gabriellának és Novák Máriának (Sváb-bál), Zsadányi Istvánnak és a Kozma Péter alapszervezetnek (Sport-show), Rácz Erzsébetnek és Bohner Róbertnek (Ken[dm]it tud), Szabó Jánosnak (Külpolitikai fórum), a Körösi Csoma Sándor alapszervezetnek (Környezetvédelmi konferencia), valamint Mesterházi Ernőnek, Csanádi Péternek, Márton Jánosnak (a technikai felletek biztosításáért, illetve a rektor-

választási vetélkedő szervezé-sében való részvételért). Köszönetet mondtak a KEN fő-szervezőjének, Bodnár Zsig-mondnak, valamint Bekker Gyöngyinek, Erdei Erikának és Horváth Hajnalának. Megköszönték az egyetemi gond-nokság dolgozóinak is a türel-met és segítőkészséget, amivel a KEN lebonyolításához hozzájárultak.

A testület ezután döntött arról, hogy miként gyakorolja véleményezési jogát az egye-tem új rektora, illetve okta-tási rektorhelyettese kérdésében. Egyöntetűen támogaták Csáki Csaba rektorrá történő kinevezését. Az egyetem okta-tási rektorhelyettesének sze-mélyével kapcsolatban úgy foglaltak állást, hogy tekintet-tel az egyetem megújulásának égető szükségességére, vala-mint a következő évek kulcs-szerepére ezen a téren, első-sorban azt látná jónak a KISZ-bizottság, ha Zalai Er-nőt, vagy — ha esetleg vállal-ná — Stark Antal sikerülne megnyerni ennek a funkciónak az ellátására.

Ezt követően rövid vita után elfogadták az instruktori szak-bizottság névsorát. Kétségek merültek fel — elsősorban a testület első tagjai részéről — az instruktorok kiválasztási szabályait illetően. Ez a rend-szer nem örök érvényű, ille-tve a szakbizottság tagjain ki-vül bárki részt vehet az inst-ruktori tevékenységben — nagyjából ebben nyugodtak meg a vitázó felek.

K. S.

Csáki Csaba a rektorjelölt

Személyi ügyeket tárgyalt az egyetemi tanács május 14-én. Az egyetem leendő rektorának és oktatási-nevelési rektorhe-lyettesének személyéről folyó tárgyalások fontos eseménye volt ez a tanácsülés.

Földiák Gábor művelődési miniszterhelyettes fölolvasta azt a levelet, amelyben Köpe-czi Béla miniszter méltatta Czizmadia Ernő rektor sokré-tű eredményes tevékenységét, va-lamint köszönetét fejezte ki Szuhay Miklósnak, a folyto-nosságot biztosító, sikeres meg-bízott rektori munkájáért. Ez-után hangzott el a hivatalos javaslat, amely Csáki Csaba professzor rektori megbízását támogatta. Szarvas László a pártszervezet, Szigeti Endre a szakszervezeti bizottság, Fe-rencz Gábor pedig a KISZ-bi-zottság egyhangú támogató vé-leményét tolmácsolta. A hoz-zászólások mindegyike hang-súlyozta: az egyetem közvéle-ménye jólesően nyugtázta, hogy a régi hagyomány nem szakadt meg, és most is a pro-

fesszori kar soraiból, az egye-tem oktatói közül kerül ki az egyetem rektora. A szavazás eredményeként Csáki Csaba rektori kinevezését az egye-temi tanács egyhangúlag, 31 sza-vazattal támogatta.

Az oktatási- és nevelési rektorhelyettes személyére szóló javaslatot Szuhay Miklós is-mertette. Hangsúlyozta, hogy Kupcsik József személye mel-lett nagy súllyal esett latba az a több éves, sikeres közös munka, amit Csáki Csaba dé-kán és Kupcsik József dékán-helyettes végzett. A pártbi-zottság támogatását ismét Szarvas László, a szakszerve-zetét megint Szigeti Endre tol-mácsolta. Ferencz Gábor — Kupcsik József támogatása mellett — kitért arra is, hogy a KISZ-bizottság a korábbi je-lölteket, Zalai Ernőt és Szigeti Endrét is támogatja (volna). A szavazáson Kupcsik Józse-fet 23 tanácsstag támogatta, 8-an ellene szavaztak, egy ta-nácsstag pedig tartózkodott.

Ballagási kitüntetések

A májusban végzők balla-gása alkalmából a KISZ-bi-zottság PRO UNIVERSITATE kitüntetésben részesítette BODNÁR ZSIGMONDOT, a KEN '84 és a KEN '85 főszervezőjét. A kitüntetést a KEN keretében vette át.

A ballagás alkalmával a kö-vetkező további kitüntetések átadására került sor:

Az EGYETEMI KÖZÖSSÉ-GERT kitüntetést kapta BU-DAI JÁNOS (Klub Közlöny, Közgazdász), GÖDÖR ZSUZSA (KISZ-bizottság), ÉRSEK ZSOLT (Kinizsi DB), REMÉ-NYIK KÁLMÁN (Közzáz Klub).

AZ EGYETEMI SZAKMAI MUNKAÉRT kitüntetést kapta BALTA CSABA, TAMÁS TI-BOR, VIGH LÁSZLÓ (mind-három Társadalomelméleti Kollégium) és LAKATOS JÁ-NOS (Rajk László Szakkollé-gium).

Kiemelkedő munkájukért OKLEVÉL-ben és jutalomban részesültek: BEDŐ ANNA, DÉ-NES HEDVIG, DÖGEI SÁN-DOR, ERDELYI TIBOR, FOR-TUNA ISTVÁN, GÁBORI MAGDOLNA, GOMBO KA-TALIN, KABDEBŐ FERENC, LAJTNER TAMÁS, SAJTOS ERZSÉBET, SZÓRÓS SA-ROLTA, ZSUBORI ERVIN.

Vizsgahangulat II.

A Közgazdász előző számá-ban megjelent Vizsgahangulat című cikk néhány első diák-társunk vizsgák előtti hang-u-latát, féltelmeit, hozzáállását mutatta be. En a téma másik oldalának, egyetemünk tanszé-keinek a dolgokhoz való hoz-zzáállásáról szeretnék írni, sze-mélyes „élményeim” alapján.

Nekünk, másodikosoknak a vizsgaidőszak legnagyobb erő-próbája a pg. szigorlat lesz; és bár van már némi vizsgaruti-nunk, mindnyájan „izgulva-remegve” nézünk e komoly megpróbáltatás elébe.

Így hát, nem kis megrökö-nyödést, sőt felháborodást oko-zott sorainkban a pg. tanszék ama bejelentése, hogy június 4-e után egyáltalán nem fo-gadnak el szigorlatra jelente-kést, mert már az összes ki-jelölt nap dugig betelt. Mindezt közölték a lehető legmogo-rvábban, a megértés és a segí-tőkészség legkisebb jele nél-kül. Nem tudom, összesen

hány embert érintett ez a do-log, de csak a mi (külgazd./4) csoportunkból 18-at. Szaladgáltunk fűhöz-fához, de sajnos segíteni senki sem tudott. (Köszönet az évfolyam-felelős tanárnak, hogy leg-alább figyelmesen és megér-tően végighallgatta a problé-mánkat.) Természetesen meg-érttem, hogy a tanári teljesíté-képesség véges. Azt is, hogy vizsgáztatni, főleg szigorlato-ztatni nem mindennapi fá-rasztó munka és az oktatótól hatalmas erőfeszítést kíván.

(Folytatás a 3. oldalon.)

Kétszerezesen kisebbségben

Május 10-én pénteken, mintegy 120 főnyi közönség előtt tartotta meg utolsó rendezvényét a Közép-Európa Kör. Vendégünk, Balla Gyula költő, a Gorkij Könyvtár nemzetiségi dokumentációs csoportjának munkatársa szülőföldjéről, Kárpátaljáról és az itteni magyar kisebbségről tartott előadást.

Az Északkeleti Kárpátok gerince és a Felső-Tisza között elterülő, etnikailag sokszínű Kárpátalja hányatott történelmü vidék, 1918-ig a Magyar Királyság, illetve az Osztrák-Magyar Monarchia szerves része volt. Az I. világháborút követő forradalmi zűrzavarban a Csehszlovák Köztársaság bekebelezte, s ezt az akciókat a trianoni békeszerződés később jogilag is szentesítette. A burzsoáz csehszlovák állam gyakorlatilag gyarmatának tekintette a minden szempontból elmaradt Ruszinszkót, s valósággal kiszípolozta, viszont a fejlett polgári demokrácia viszonyai között szabadon szervezkedhetett a magyar kisebbség; ebben az időben például több, mint 30 ön-

álló magyar lap jelent meg a döntően paraszti lakosságú vidéken.

Csehszlovákia széthullásakor 1939-ben átmenetileg ismét magyar fennhatóság alá került a terület. 1944-ben a szovjet csapatok elsöpörték a rövid életű horthysta közigazgatást.

A front átvonulása utáni zűrzavaros helyzetben a magyar kisebbségek az egész Kárpát-medencében súlyos helyzetbe kerültek; ez alól nem kivétel Kárpátalja sem. A bizonytalan állami státus (1945 májusáig a csehszlovák polgári és a szovjet katonai hatóságok együtt igazgatták a területet), a Horthy-fasizmus friss emléke, ukrán szeparatista bandák több évig tartó gerillaháborúja, de legfőképpen a tetőpontjára hágó sztálini személyi kultusz és az ezzel járó túrelmetlen nemzeti politikai körülményei középette a kárpátaljai magyar lakosokat ezrével internálták és vitték kényszermunkára, s az atrocitások során sokan elpusztultak. Néhány év múlva azonban a helyzet normalizálódott, s las-

san kiépültek az egészséges nemzetiségi lét feltételei.

Ma Kárpátalján az ukrán többség, valamint 30 ezer szlovák, ugyanennyi orosz és mintegy 16 ezer román mellett 160-180 ezer magyar él, többségük a határ mentén húzódó összefüggő etnikai tömbben. A nagyvárosok (Ungvár, Munkács) lakosságának mintegy 20 százaléka magyar. Az ötvenes-hatvanas években óriási erőfeszítéseket tettek a helyi közkultúra fejlesztésére, s ennek során több mint 90 magyar tannyelvű iskola kezdte meg működését. Az ungvári egyetem magyar szakára évente 10 nappali és 10 levelező tagozatos hallgatót vesznek fel (korábban 20 nappali és 10 levelező). Hosszú idő óta szünetel viszont a magyar nyelvű tanítóképzés a munkácsi tanítóképzőben. Gond az is, hogy nincs egyetlene magyar nyelvű óvoda sem.

A könyv- és sajtótermék-előállítás — különösen a romániai- és a szlovákiaiakkal összehasonlítva — kitűnően mondható: gyakorlatilag minden Magyarországon megje-

lenő könyvet és országos jellegű sajtóterméket meg lehet rendelni, igaz, ugyancsak borsos áron. Természetesen a helyi kiadók, így például az ungvári kiadó is jelentet meg magyar nyelvű könyveket. Kárpátalján egy önálló, magyar szerkesztésű lap jelenik meg, a kárpáti Igaz Szó; ezenkívül van még néhány kisebb járási lap (Kommunizmus Fényei, Kommunizmus Zászlaja), amelyeket ukránból fordítanak. A közművelődés és a kultúra helyzete mindazonáltal nem valami rózsás: nincs hivatalos magyar színház (igaz, az amatőr jellegű Beregszászi Népszínház sűrűn járja a falvakat), a hatvanas évektől kibontakozó helyi magyar irodalmi életre pedig nyomasztólag hat egy helyi önjelölt „kiskirály”, Balla László egyszemből tevőkénység.

Végezetül meg kell említeni, hogy az utóbbi években szomorú tendencia rajzolódik ki a kárpátaljai magyar nemzetiség körében, egyre többen hagyják el a szülőföldet, s települnek át Magyarországra, ráadásul ez — akárcsak Romániában — főként az értelmiséget érinti, amelynek pedig fontos szerepe lenne a kisebbség nemzeti karakterének, önálló arculatának fenntartásában.

Meleg József

RUDAS LÁSZLÓ-DÍJAS

Vállalkozók a századfordulón

Az idei Rudas László-díj pályázatának egyik nyertese Halmos Károly, az MTA Közép-kelet-európai Kutató Központ munkatársa lett.

— **Dolgozatod címe: Két vállalkozói család története a századfordulón. Ez azt jelenti, hogy az intézetben is ezzel a témával foglalkozol?**

— A központban Konec E. Katalinnal — aki jelenleg az USA-ban van tanulmányúton — a századforduló Magyarországnak, illetve Monarchiájának nagyvállalkozóit kutatjuk. Berend T. Iván megbízásából és támogatásával még III. éves közgazdos korunkban kezdtünk ezzel a kérdéssel foglalkozni. Az egyetem elvégzése után két évig az új Magyar Központ Levéltárban dolgoztunk, majd mikor Berend professzor úr újjászervezte 1981-ben a kutatóintézetet, akkor az ő hívására kerültünk vissza az egyetemre.

— **Hivatalosan az egyetem vagy pedig az MTA dolgozója vagy?**

— Az egyetem gyakorolja felettünk a munkáltatói jogokat, de a kutatóintézet a pénz az Akadémiától kapja. Jelenleg húszan dolgozunk itt munkatársaként. A kutatócsoportok Közép-Kelet-Európa történetét főleg a gazdaság- és társadalomtörténet szempontjából tanulmányozzák. Az intézet kutatások szervezésével is foglalkozik. Egyik készülő kötetünkbe lengyel és osztrák tudósok is írtak tanulmányokat. A legfontosabb kutatási területek a következők: agrártörténet, a parasztság sorsának alakulása, város- és településtörténet, új társadalmi rétegek kialakulása, a modernizáció során. Ez utóbbi témakörhöz kapcsolódik a mi munkánk is.

— **Miért éppen a két vállalkozói család történetét írtad le dolgozatodban?**

— Igen elterjedt nézet szerint a magyarországi nagypolgárság útja a máramarosi pálinkaméregből a pesti gabonaüzleten át a bécsi bankokba vezetett. Dolgozatomban azt is próbáltam bizonyítani, hogy nem igaz ez a sematikus kép. A két család történetét egés-

zen az első világháborúig a migráció, a mobilitás és tökéletes szempontjából elemeztük. Mindkét építési vállalkozó család a századfordulón a vállalkozói elithez tartozott. Történetük már önmagában is érdekes, de még egy, részben külsődleges szempont is jelentőséget ad pályafutásuknak: az, hogy korunkban megnövekedett az érdeklődés mind a századforduló, mind a vállalkozás iránt.

Az igazi ok azonban, amiért a dolgozatomat írtam — különben doktori disszertációmban is a két család történetével foglalkoztam — az, hogy a vállalkozó személye a modernizációs folyamat (vagyis az üzemszerűség térhódítása, a polgárosodás, a kapitalizáció) központi alakja. E vállalkozók életpályáját azért érdemes nyomon követni, hogy ezáltal támpontot kapjunk a XIX. század óta zajló egyes társadalmi átalakulások áttekintéséhez.

— **Kapsz-e folyamatosan visszajelzést az intézet, illetve a gazdaságtörténeti tanszék munkatársaitól?**

— Minden héten tartunk intézeti napot, ekkor mindenki elmondhatja véleményét a többiek munkájáról. Ezek a viták igen hasznosak, így például a pályázatra beadott dolgozatokat is megbeszéltük előtte.

— **Ha jól tudom, részt vállalsz a gazdaságtörténeti tanszék oktatói munkájában is.**

— Tavaly szeptembertől két csoportnak tartottam gazdaságtörténeti proszemináriumot. Terveim szerint a jövő félévtől Kövér Györggyel szakszemináriumot indítanánk, melyen az 1873–1931 közötti vállalkozói életpályákat mutatnánk be.

— **Jut-e idő más kutatási témákra? Mik a terveid a jövőre nézve?**

— Továbbra is a vállalkozói családok történetét szeretném vizsgálni. Kutatásom körét szeretném tágítani — a pesti csoport mellett Bécs, Prága, Brünn régévtudományával, kapcsolattörténetével foglalkozom majd.

R. I.

KONCERTISSZIMO

rös, ezüstösen verve vissza az eltevédt reflektorsugarakat. Itt-ott a szaxofon bús-vidám hangja, jazz-rock elemek, rock and roll, líra és amit akartok. Aztán talán legnagyobb siker, a PRI-VATE IN-VES-TI-GA-

TION, rácszerű fénycsóvák, köd, füstfelhő, majd újra sötét, felvillanó fények, gitárdörrenések, zongoraakkordok, a gomolygó ködből előbukkanó kezek, gitárok, arcok, zene, hatáselemek felsőfokon.

Hét órákor hatalmas tömeg hömpölygött a BS előtt, várva a bebocsátást a négy napra az intellektuális rock szentélyébe változott csarnokba. Bizakodó, vagy éppen sokpénzü emberkéik sóvárognak az oly áhított belépőjegyért, susorgások, vélemények, méltatások az előző napokról, „szuper, extraklasszis”, felfokozott izgalom. Kinyitják a kordont. A tömeg betödul. Végre igazi életre kelnek a hangfalak, elsötétül a küzdőtér, köszöntő dörmögések morajlanak, és máris itt a DIRE STRAITS!!! Elsőpró lendület, lágy dallamok, profi hangzás, a tömeg meglödul, hely már csak egy féltalpalatnyi, a zenét érző, értő, élvező idegszálak sorainkban összeérnek, egybefonódnak és a zenészek játszanak az ideghúrokon, hol megfeszítve, hol pianóban, lágyan, de nem csökkenő jókedvvel és lendülettel. Zászlók, a közönség soraiban WELCOME MARK, felhangzik a Romeo and Juliet, a színen a számtalan gitár egyike, amely a legújabb lemez borítójáról ismer-

„I” betű virít a hasán...

Sokan és sokszor dicsérték már munkájukat, problémáikról annál kevesebb szó esett. Persze, most legyintetek. Mit számít 30–40 ember problémája egy ekkora egyetemnek? Nem célom, hogy a bolhábol elefantot csináljak, azt azonban határozottan állítom, hogy ennek az „első-ségi” társaságnak a tevékenysége egyes emberek vagy évfolyamok milyenségét befolyásolhatja... Nem véletlen a felleltes mód és a mondatvégi három pontra is szükség van, ugyanis itt jönnek a „ha...”-k.

Problémákról, megoldásokról is szó esik, amikor az instruktori rendszer átszervezéséről beszélgettem Martin Hajdú Györggyel, a KISZ-bizottság instruktori szakbizottságának vezetője tagjával.

— **Talán kevesen tudják, hogy eddig milyen volt az instruktori rendszer. Kérlek, meséld erről néhány szót.**

— Eredetileg az 1 instruktor 1 csoport szisztema érvényesült, aztán — főleg a ma már öreg instruktorok munkájának köszönhetően — közösségünk hírnévre tett szert, így jó csapatnak könyvelték el bennünket. Ennek az volt a következménye, hogy egyre többen csapódtak hozzánk, egyre többen akartak instruktorok lenni. Így végül egy csoporttal több ember foglalkozott, tevékenységük azonban nem volt megfelelően koordinálva, így a munka kezdett közöttük elveszni.

— **Nem lehetett volna megállítani ezt a „népesedési” folyamatot?**

— A kérdés megválaszolásához előbb az instruktorok kiválasztásának rendszeréről kell beszélni. Az „I” betűs választás eddig úgy történt, hogy a vezetőség táborokat szervezett és a táborban a jelentkezőket egy nyolcfős bizottság figyelte. Az utolsó tábor végén ez a nyolc fő összeült és megválasztotta az instruktorokat egy évre. Ennek a bizottságnak volt a feladata — természetesen — az is, hogy megindokolja döntését, ok azonban többnyire nem merték vállalni a konfliktust, így a „kiosztáztott” emberek azt mondták, hogy csa-

valakit. Kevésbé értem, de többször felvetődött az is, hogy egymással baráti vagy munkatársi, az elsőséggel pedig baráti vagy tanár-diák kapcsolatot építsünk ki?

— **Meglehetősen hosszú ez a lista. Mikor és hogy vetődött fel, hogy lépnetek kell?**

— Tulajdonképpen az öreg, tapasztaltabb instruktorok vetették fel először nyilván. Ők érezték leginkább a megváltozott körülményeket. Olyan formát kellett keresni, ami biztosítja, hogy nagy létszám mellett is érdemi munkát tudjunk végezni. Abban mindenki egyetértett, hogy elsőleges célunk, ne sikkadjon el a felelősség, a munka tartalmi változását szervezeti változással próbáljuk elérni. A megbeszélésen hosszú vita bontakozott ki. Az öreg „I”-sek azt javasolták, hogy 3–4 ember foglalkozzon 2–3 csoporttal, így talán jobban tudják tartani a kapcsolatot a teamtagok egymással és az elsőséggel is. A másodévesek szerint maradni kell az 1–1 rendszerrel, különben a sok „bába” között elveszik a „gyerek”. A vitát végül is úgy döntöttük el, hogy választottunk egy ötös bizottságot, aminek az volt a feladata, hogy kész programot állítson össze, amelyben megfogalmazza az instruktori munka célját, a cél elérésének eszközeit, a vezetőség munkáját, választásával kapcsolatos dolgokat, az új tagok felvételének rendszerét és a számonkérés módját.

— **Ezek a problémák tették szükségessé a változtatást?**

— Több alapprobléma volt, ami természetesen maga után vonta a többit is. A kezdetektől fennállt annak a veszélye, hogy nem fogunk találni annyit megfelelő embert, hogy minden csoporthoz nagy teherviselés egyéniség kerüljön, aki bírja a többirányú szervezési munkát is. A rekonstrukció tovább élezte a helyzetet, sőt újabb problémákat teremtett és tényleg a legnagyobb szerepe volt abban, hogy elhatároztuk a változtatást. A több helyszíni oktatás, a teremgondok időigényessé tették munkánkat. Ráadásul a vándorlás a kisközösségek kialakulását is veszélyeztette.

— **Úgy hallottam, élesebb problémák is felszínre kerültek.**

— Igen, örök probléma volt, hogy nem készült koncepció az instruktorok számonkérésére, így a tagok felelősségeztetése természetesen csökkent. A kiválasztásnál igyekeztünk az optimizmusra törekedni, mert a választás után nehéz újra szelektálni, arra pedig még nem volt — nem is lehetett — példa, hogy év közben leváltottunk volna

na, hogy végül sikerült olyan embereket összeválogatni, hogy mindkét tábor képviselte magát.

— **Milyen lett az új rendszer?**

— Kompromisszumos megoldás született. Marad az 1 instruktor 1 csoport rendszer, ugyanakkor 4 fős csapatok alakultak. Másrészt fogalmazva, 4–4-es rendszer jött létre, 6 team működik, melyeket teamvezetők irányítanak, ők felelősek a végzett munkáért is. Amennyiben valaki csapódni akar valamelyik teamhez, akkor ahhoz a teamtagok mindegyikének egyetértésére van szükség. Ha egy emberhez akar csapódni, akkor azt megteheti anélkül is, hogy a team tagja lenne, ekkor azonban az a felelős a munkájáért, akihez csapódott. A teameknek van olyan lehetősége is, hogy felkérhet embereket, segítse munkájukat. Külsősök bármilyen program szervezésében résztvehetnek, de a vezetőséghez csak az „I”-betűsök tartoznak.

— **Az első választás már lezajlott. Ebben is volt változás?**

— Igen, a választás módja is nagyban módosult. A táborban az állandó programokon kívül, melyet a vezetőség szervez, a jelentkezők is bemutatathatják szervezőképességüket. Az utolsó táborban történik a titkos szavazás, amiben mindenki részt vesz és mindenki lehet szavazni, aki a táborokon részt vett, vagy jelezte, hogy instruktor szeretne lenni. Idén kb. 60 ember közül kellett 21-et kiválasztani. Ezután 12-en instruktorokká váltak, merta

12. 38 szavazatot kapott, a 13. pedig csak 29-et. Így ennél az első szakadással húztuk meg a vonalat. Ezt követően az a 12 ember éjfélről hajnali 5-ig eldöntötte, hogy ki legyen a további 9 instruktor. (A háromtagú vezetőséget korábban megválasztották, a külföldiek és a tanárszakosok „I”-betűsége pedig egymástól „öröklék” ezt a funkciót.) Ezután megválasztottuk a teamvezetőket. Ezt ösztöribi vita előzte meg, de csak az „I”-sek szavazhattak, majd a teamvezetők félrevonultak és egymás között kialakították a teameket.

— **Hogy értékeled ezt az újítást? Milyen előnyeit és milyen hátrányait látod?**

— Egyértelműen előnyének tartom, hogy az embereket nem kell ostromolni, a teamtagok között tulajdonképpen lelkiismereti kérdéssé vált a munka. Az új kiválasztás előnye, hogy mindenki szavaz, így nem kell indokolni a döntést, s így a korábban említett probléma is megoldódott. Hátrány? Nos, igen. A kicsit visszahúzó emberek között is sok értékes van, akikre esetleg nem kerül elég reflektorfény, így inkább a többet, jobban szereplőket kerülnek be.

— **Említetted, hogy az ötös bizottságnak programot kellett adni az instruktori munka céljára, annak megvalósításának módjára is. Mi a cél, mik a módszerek?**

— A bizottság erre a kérdésre nem adott új, az eddigiektől különböző koncepciót. Szerintem nem is adható. Mindenki csinálja a saját érdekei alapján és hozzáállással, miközben sikerül-e vagy sem. Itt kell megemlítenem azt a problémát is, hogy a tevékenységcentrumok elvárják, hogy az elsőségek minden információt megadjunk róluk, ők azonban — néhány kivé-

tellet — alig próbálkoznak közlekedéssel. Azt hiszem, azt sohasem fogjuk tudni elérni, hogy minden instruktor mindenről mindent tudjon, pedig a megfelelő információáramlás jelentős hatással lenne a „kezdő” egyetemistákra. Jó lenne, ha mindenki — nemcsak ez a kisközösség — tartana feladatának az elsőévesekkel való foglalkozást, a különbség tevékenységcentrumok pedig felvennék velük a kapcsolatot, vagy önállóan szerveznének találkozókat lehetőségeket a gólyakál, magyarul az információáramlást azok biztosításának, akiknek vannak információik.

— **Milyen lesz a számonkérés rendszere?**

— Erre vonatkozóan a múlt heti gyűlésünkön fogadtuk el Horváth Barnabás javaslatát. A teamtagok a teamvezetőknek, a teamvezetők pedig a vezetőségnek tartoznak felelősséggel munkájukért. Ev közben a számonkérésnek ez a hierarchia fog érvényesülni. Ev végén tartunk egy megbeszélést, ahol értékeljük az elsősök által kitöltött kérdőíveket, majd önértékelésre kerül sor. Végül személyenként megbeszéljük, hogy lehet-e tovább instruktor, vagy sem. Akik leszünk, az a következő választáson sem vehet részt jelöltként.

— **Huzamosabb ideje vagy „I”-betűs. Most mik a céljaid?**

— Továbbra is szeretnék nagy szerepet játszani abban, hogy a gólyák ne vesszenek el az egyetemen és azok is megtalálják a helyüket, akiknek nem volt kialakult elképzelésük arról, hogy mit fognak itt — a tanulással — csinálni. Feladatom elvégzésében nagy szerepet tulajdonítok a személyes példamutatásnak is.

Rimóczi Károly

Felnőttkorba lépett

AZ IDÉN NEGYEDIK alkalommal megrendezett szervezés-vetélkedő immár „felnőttkorba” lépett. Nagykorúságát a részt vevő csapatok minden eddiginél nagyobb száma (9), és — a résztvevők általános véleménye szerint is — kiforrott tartalom és lebonyolítás igazolta.

Az idei vetélkedő két — a törzsanyag által csak részben érintett — könyvre (Guio: Szervezetek és magatartások; Kopátsy: Hiánycikk: a vállalkozás), és természetesen a résztvevők szélesebb ismereteire alapozódott.

A csapatok az indulás jogát egy előre elkészített dolgozattal nyerhették el. Örömmel tapasztaltuk, hogy négy másodéves csapat is jelentkezett

Az első fordulóban hat csapat szerezt meg az állva maradás jogát, közülük kettő a fiatalabakat képviselte.

A szünetben — az eddigi feladatok levezetendő — „munkára fogták” a hat Commodore gépet. A résztvevőknek a játékegyesítőket kellett bizonyítani — ezúttal nem elméleti — ügyességüket. A pályákat leggyorsabban teljesítőket könyvtulajdonnyal jutalmazták.

A második fordulóban újabb erőpróbák leküzdésével gyarapíthatták a csapatok addig szerzett pontjaikat. Először egy háromfordulós döntési feladatot oldottak meg, amelynek két érdekessége is volt. Az egyik az, hogy a feladat során a Commodore-okkal kellett

egy-egy oktató számára, amelynek segítségével pótolhatják szakmai és pedagógiai hiányosságait. Számos hasznos és egyben nagy derűtséget keltő javaslat érkezett: a szép magyar beszéd tanfolyamtól a karateképzésig, melynek segítségével a tanszék munkatársai megvédhetik magukat a hallgatók agresszív támadásai ellen. A zsűri asztalánál felhangzó nevetések pontosan jeleztek a „bevitt találatokat”.

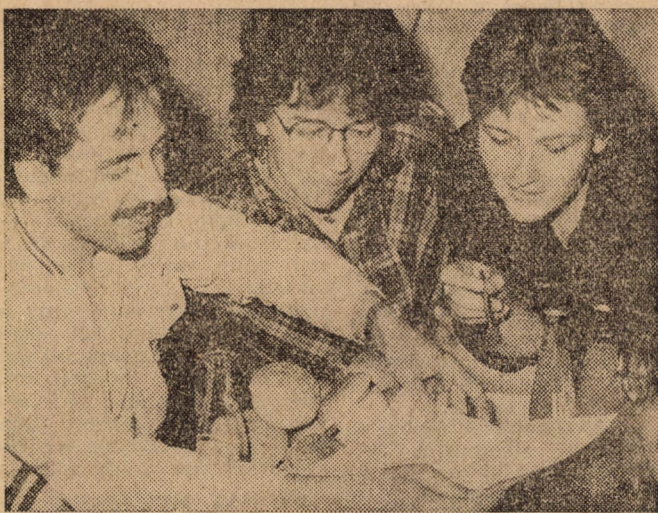
Az utolsó feladat egy szó szoros értelmében vett totó volt — válogatott „zöldsegekre” kellett tippelni, ami igencsak próbára tette a küzdő felek általános tájékozottságát és/vagy szerencsejátékokban való jártasságát. Külön fokozta az iz-

tal, a szigorlati, illetve kollokviumi osztályzatok egy jeggyel való javításának lehetőségével, és — minden jelenlevővel együtt — egy izgalmas vetélkedővel lettek gazdagabbak.

Összegezve a 4 és fél óras jó hangulatú vetélkedő tapasztalatait, bebizonyosodott, hogy jó hagyományt folytat az ipari üzemszervezés tanszék. Van „piaca” a színvonalas szakmai megméretésnek a hallgatók körében. Az igen szigorú zsűri (a győztes csapat a megszerezhető 200 pontból 140-et ért el), elismeréssel szölt a csapatok felkészültségéről. A vetélkedő emellett régen látott szoros versenyt, nagy küzdelmet is hozott. A feladatok színes tematikája a komoly és oldot-

A zsűri

A verseny résztvevői

Fotó: Nagy Gábor

megmérettetésre, és igencsak megmutatták oroszláncörmeiket, bizonyítva, hogy nincs baj az utánpótlással. A sok jelentkező kellemes gondot okozott a szervezőknek, s emiatt a vetélkedőt két fordulóban bonyolították le.

A TOVÁBBLEPÉSHEZ a következő akadályokon kellett túljutni: a belépő dolgozatot kívül egy vállalati esettanulmányt kellett megoldani, a két alapirodalom alapján egy-egy kérdésre kellett írásban választ adni, majd egy totót kioldani, valamint a csapatoknak 5 idézetet kellett kikeresni a magukkal hozott könyvekből, jegyzetekből (a citátumokat kivétel nélkül a kötelező tananyagból válogatták). Nem unatkoztak a csapatok, a több párhuzamosan futó feladat megoldására minden csapatot energiáit mozgósítani kellett.

kommunikálni, onnan kaphatták az információkat, az jelezte vissza rögtön az eredményekről, és mérte a „drága időt” is. A másik érdekesség pedig az volt, hogy ez a feladat nem a valószínűségek alapján számítható-várható értékekkel mérte le a döntések helyességét, hanem a meghozott döntés után a gép az egyik alternatíva tényleges bekövetkezésének nyereségével jutalmazta a döntéshozót; így jelentős hangsúlyt kapott a kockázatvállalás is. Majd két-két szóbeli kérdésre kellett válaszolni 3 percben — a viták elkerülése végett egy homokóra mérte ki a „lágytojásnyi időt”. Ezután került sor egy tréfas feladatra: a csapatoknak továbbképzési programot kellett összeállítani a tanszék egésze, vagy névre szólóan

galmakat, hogy a totó eredménye döntött, mivel ez előtt az 1. és a 3. helyen álló csapat között mindössze 2 pont különbség volt. Végül az egyik végig nagyon egyenletesen és jól versenyző másodéves csapat 9 találatával a 2. helyre rukkolt elő.

A végeredmény a következő lett: 1. helyezett: III/1. csoport csapata (Beleznay Gábor, Csata József, Csiha Attila, Prinz Ferenc, Quittner Gusztáv, Szűcs Zsuzsanna); 2. helyezett: II/4. csapat (Bakos Tibor, Gerle Zoltán, Györök Márta, Kátona István, Kiss Lajos, Molnár Kornélia, Szabó Beatrix); 3. helyezett: III/3. csapat (Hegedűs István, Kecskés Borbála, Matolcsi Ildikó, Pásztor György, Rácz Erzsébet, Vámos Adrienn, Zágonyi Lajos).

A GYŐZTES CSAPATOK 2300, 2000, illetve 1700 forint-

tabb erőpróbák váltakozása, a játékos és „vére menő” számítógépes akadályok, úgy tűnik, elnyerték a hallgatók tetszését. A tantárgy által érintett két ipar szakos évfolyamnak szinte minden csoportja indított csapatot, s külön öröm a másodikosok ilyen arányú részvétele és sikeres szereplése. Mindez azt bizonyítja, hogy a tanszéknek mindenképpen folytatni kell ezt a kezdeményezését, és hogy más tanszéknek is érdemes csatlakozni a tanulmányi versenyeket rendezők örömdetésére, tartalmasabbá tételére is.

Bakacsi Gyula

Pedagógusnap

A pedagógusnap ünnepség május 30-án, délután 1-kor lesz, a Nyelvi Intézet színháztermében.

Vizsgahangulat II.

(Folytatás az 1. oldalról.)
az ember hangulatát, fokozza az idegességet, a feszültséget, sőt rossz irányban befolyásolhatja az eredményeket!

Ugy gondolom, megoldást lehetne találni. Tudom, hogy a mindenki számára ideális vizsgabeosztás megteremtése irreális kíváncsalom lenne. Kompromisszumokat kötni kell, de mégis... Hosszú évek tapasztalatai alapján, bizonyára kiderül, hogy a vizsgaidőszak mely tájékán sűrűsödnek a jelentkezések, s talán lehetne ekkor több egymás utáni napot megadni, vagy egy és ugyanazon napon több tanár is vizsgáztathatna.

De az semmiképp sem megoldás, hogy alaposan leszúrunk bennünket, miért nem jelentkeztünk előbb? Mert hát, akkor is lettek volna utolsó, akik számára már nem jut a kívánt időpontban hely, legfeljebb most nem én panaszkodnék itt, hanem valaki más!

És azt sem tartom lélekemelőnek, hogy egymás sarkát tapossuk a tanszékeken (lásd külker. gazdaságtanra való jelentkezés), egymás szavába vágva kiabáljuk a nevünket, szabályos versenyfutás folyik, hogy az ember bekerülhessen

valamelyik „népszerű” vizsganapra.

Persze optimálisabb vizsganap-kijelöléshez szükség lenne a tanszékek együttműködésére, hogy ne forduljon elő az, hogy minden tárgyból ugyanazokat a vizsganapokat jelölik ki, s így a diák kombinálási lehetősége kicsi.

És, gondolom, hogy a kiválasztásba az eddiginél nagyobb mértékben be kellene vonni bennünket, hallgatókat is!

Természetesen panaszlístám, bíráló soraim nem általánosíthatók, korántsem vonatkoznak az összes tanszékre! Vannak tárgyak (pl. filozófia, statisztika), amelyeknél (legalábbis nekünk) semmi problémánk nem akadt. Köszönjük ezeknek a tanszéknek a dolgok „súrlódásmentes” intézését, a jó szervezést, és kérjük — ha ez lehetséges —, hogy mindezt így legyen! —s—s

Figyelem!

Május 20-tól június 21-ig szombati napokon is lehet vizsgáztatni a tanszékeken.

KEDVTÉTELÉS

Gulyásország. Ez Magyarország titulusa. Meglehetősen sértő, még ha van is némi előnye a reklámpropagandában. Sértő, különösen akkor, ha a külföldiekkel folytatott beszélgetésből kitűnik, csak ezt tudják hazánkról.

Talán ez inspirálta a három diákot, akik végül is TDK-dolgozatot készítettek a témából.

Mit tudnak rólunk Nyugaton? Erre voltak kíváncsiak — mesélte Bárdi Zsuzsa (III. külker.), a téma feldolgozására vállalkozó tudományos diákkör női tagja. A kör fiútagja: Hegyi Gábor (V. külker.), aki turistaként járt nyáron Nyugaton, akárcsak Zsuzsa és Budaházi Péter (IV. közl.), aki AIESEC szakmai gyakorlatát töltötte ugyancsak nyáron Nyugaton Európában.

De hogy is készült ez a dolgozat? — faggattam Zsuzsát.

Kérdőíves felmérést végeztünk. Főleg értelmiségiek-től és fiataloktól vártunk választ kérdéseinkre, miután elsősorban velük volt kapcsolatunk. Mindaddig nem éreztük a munka súlyát, amíg egyúttal nyaraltunk is. A tapasztalatok összegezésére már itthon került sor.

E témának nincs hazai irodalma. Így teljesen magukra voltak hagyatva. Menet közben egymás között felosztották a területeket. Zsuzsa az idegenforgalommal, Péter a téma szociológiai vonatkozásaival és Gábor a külföldi lapok általalmányozásával foglalkozott. Az anyagot statisztikai és szociológiai módszerekkel rendezték.

Sokszor összejöttünk a tapasztalatok megbeszélésére. Ilvenkor előtörtünk, hogy a több szálon futó témából mi kerüljön a dolgozatba. Felvetődött például, a külföldön bemutatott magyar filmek hatásának vizsgálata is. De végül is eljöttünk. Csak a szóbeli kiegészítésben a konferencián tettünk róla említést. Végeredményben kiderült, hogy sokkal rosszabb a kép, mint hittük volna. Pontosabban sokkal kevesebbet tudnak Nyugaton rólunk, mint ahogyan arra a lapok magyar vonatkozású cikkeiből következtetni lehetett.

M. G.

Hol a bűbám?

A Bozsó stáb arra kéri azt a feledékeny megtalálót (megtalálókat), aki (akik) a bűbál előtt felakasztott bábut elvitték, adják le az első dékániába.

Nagyon tisztelem a KISZ-

Álló posványból újra nagy folyammá változott

A Studium Generale nemrég még méltó működési feltételeiért küzdő, szobájából kilakoltatott, végveszélyben lévő kisközösség volt, most a küldőjével pedig a KISZ KB dicsőítő oklevele méltányolta kimagasló tevékenységüket.

— Mi történt e két esemény között? — kérdeztem Pócs Györgyöt, a Studium Generale diáklónkét.

Az ifjúsági parlament volt a döntő fordulat. Akkor már körülbelül egy éve hiába fordultunk fűhöz-fához, hogy a működésünket lehetővé tenné tévő feltételek megváltozzanak. Sajnos, addig nem értünk el eredményt. A parlamenti felszólalásunk nagy meglepetést keltett, és nagyon jólesett, hogy jó néhány közösség, például a Rajk kollégium, a TEK, az instruktorok is mellénk álltak, minket támogattak.

Kaptatok új helyiséget, a határozott fellépés után megoldódtak tehát a gondjaitok?

Eltekintve a korábbi kilakoltatásunktól és más akkori sérelmeinktől, az SG egész működésének anyagi oldalával nagy gondok vannak. A FEB működésére 10 évvel ezelőtti tévő feltételek összegét, évi 10 millió forintot biztosított a Művelődési Minisztérium. A közgazdasági szak ebből körülbelül egymilliót kap, amin 5 intézmény osztozik. Ez a pénz 10 év óta ugyanennyi maradt. Régen ebből a pénzből két nyári és két tavaszi táborot tudtunk

szervezni a középiskola harmadikosainak, illetve az érettségizőknek, s év közben persze folyt a levelezés és Pesten a tanítás. Az infláció következtében ez az összeg a közelmúltban már csak egy nyári táborra futotta a harmadikosoknak és egy tavaszi a negyedikeseknek. Most újabb gondok jelentkeztek. Eddig még nem volt példa arra, hogy bárki arra jogosult és érdemes diákot kizárjunk a táborozásból, most először viszont elutasító leveleket kellett fogalmaznunk. A költségek emelkedése miatt az eddigi 120 diák helyett csak 85-nek az elhelyezését tudtuk kifizetni. Korábban 50 egyetemista tanított egy-egy táborban, most csak 35-en jöhettek.

— Azt hiszem, a táborozás a középiskolások és az egyetemista diáktanárok számára is az SG-munka csúcsa. Elég szomorú, hogy ebben a demokratikus hagyományú mozgalomban is szűrők, szempontok, kiválasztás kezd meghonosodni. Minek alapján tudtatok egyáltalán szelektálni, és hogyan fogadták ezt az érdekeltek?

A legobjektívebb mércének a szorgalmat találtuk: a visszaküldött levelek száma, az óralátogatás szívóssága szerint válogattunk. Elég nagy felzúdulás volt a létszámköcsökentés eredménye, naponta kaptam számonkérő leveleket, telefonokat. Jó néhány olyan középiskolás is volt, aki egyszerűen nem vett tudomást az elutasításról,

egyszerűen beállított a táborba, mondván, hogy neki ez kell, ez használ, majd csak alszik valahol. Ebből persze étkezési gondok származtak, úgyhogy a 35 diáktanár nem egyszer 10 adag kaját osztott el magának, hogy elég legyen a pénz. A napirendet ennek ellenére most is becsülettel betartottuk, reggel 8-tól 8 óras tanítás volt, utána programok, leckeírás, felkészülés következtek. Mindkét fél nagyon komoly munkát végzett és ráadásul tavaszi szünetét „áldozta” erre.

— Úgy tudom, a közművelődési bizottság pénzzel támogatja az SG munkáját. Nem segít ez legalább valamit?

— 26 ezer forintot kaptunk, a nyári táborra tettük félre. A budapesti Universitas Bizottság pályázatán 5000 forintot nyertünk, a KISZ KB dicsőítő oklevele is ugyanennyit hozott a konyhára. A diáktanárok is kapnának elvileg 500–500 forintot a tábori munkájukért, de ennek egy részét is felajánlották a nyári táborhoz. Így jó néhány diák költségeit tulajdonképpen szebből fizetjük majd, amiről ők nyilván nem is fognak tudni, persze nem ez a fontos, hanem az, hogy minél többben jöhessenek. Itt említem meg, hogy ígéretet kaptunk arra, hogy a Művelődési Minisztérium felemeli a támogatásunkat, s ezzel legalább az idei esztendő pénzügyi gondjait megoldódhatnak.

Nagyon tisztelem a KISZ-

H. E.

Epilógus

Mi, elsősök lassan az utolsó törökbalinti napjainkat éljük. Szerettük volna, ha az egyszerű összekapcsolás, hazaköltözés és a meghatározhatatlan előjelű búcsúpillanatok mellett valamilyen eseményhez is kötődik az a gondolat, hogy valamit befejeztünk tekintünk. Búcsúzó buli volt tehát a kollégiumban. Utolsó alkalom, hogy aki akart, együtt lehessen a többiekkel.

A Törökbalinti Vidám Fiúk búcsúfellelése osztástan sikert aratott, nemkülönben az ezt követő westerntánc.

Azért vannak még megható pillanatok az életben. „Branyó igazgató úr” megilletődötten kapaszkodik a mikrofonba. „Erről nem volt szó” — mondja. A válogatott lányok egy üveg whisky, egy jókívánsággal teleírt noteszt és egy bumfordi játékmackót nyújtottak át a hallgatóság nevében. Ajándék, az egész évi küszködésért, azért a segítségért, amellyel megpróbálta egyetemista életünket — mindenféle körülményektől függetlenül — felpezsdíteni, s azért a rokon-szenves magatartásformáért, amivel kívívta ezt az össznépi szeretetet.

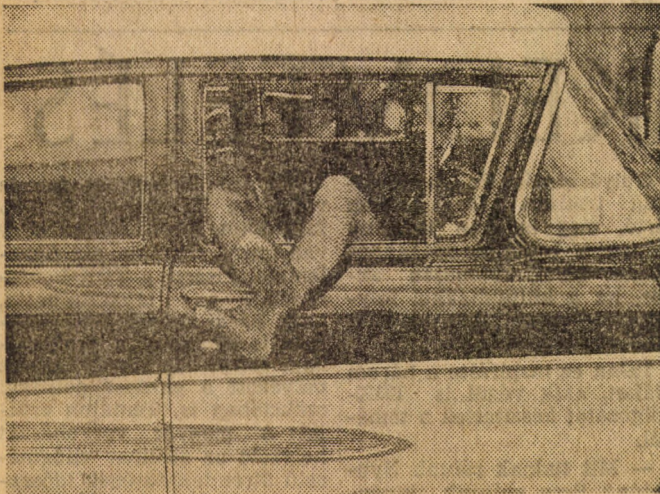
A buli maga semmiben nem különbözött a megelőző

ilyen jellegű összejöveteleinktől. Műsor, disco, majd a már megszokott egyéni dalárdákban folyt tovább az ünneplés, s talán az emlékezés. (Bár volt, aki másnap semmire sem emlékezett.) Azoknak, akik a műsor alatt és után együtt maradtak, úgy érezhették, hogy az összes jogos kritika mellett mégiscsak jó volt az elsősöknek így egymás közelében élni. Az itt kötött ismeretségekről, barátságokról majd az idő mond véleményt, a szép emlékek szobabulik, éjszakába nyúló beszélgetések, közös focimeccsnézések azonban valahogy mindenkiben megmaradnak. Arról sajnos nincsenek pontos adataim, hogy év közben a kollégium falai között hány hallgató kapott idegösszeomlást a túlfeszített tanulás következtében, de van egy halvány gyanúm, amelyet nem illik leírni.

Végezetül szeretnék idézni egy tartalmas és tanulságos régi mondást, amelyben sürítve van az egyetemisták egész bölcsessége, s amelynek szelleme ott lebegett feletünk azon a búcsúesten is.

„Aki egész évben tanul, annak öröm a vizsgaidőszak, aki csak a vizsgaidőszakban, annak öröm az egész év!”

Tolnai János

— Eg veled 72-es, jövőre Cadillac-kel járunk...

Ker. kari tanács

Az áruforgalmi szakról

A külgazdasági és a nemzeti szak után az áruforgalmi szak képzési rendszerének és tantárgystruktúrájának ismételt áttekintését tűzte napirendre a kereskedelmi kar tanácsa. Selmeci Lajos tanszékvezető docens jelentése aláhúzza, hogy bár az 1982-es kari tanácsi határozat számos elemét kívülről okok miatt nem sikerült teljesen megvalósítani, mégis sikerült a szak munkájában előrelépni, javult a hallgatói összetétel, az érdeklődés és a tanulmányi színvonal.

Ezt nem kérdőjelezte meg a tanács, azonban számos kérdés, hozzászólás firtatta azt, hogy milyen sikerült és miben nem sikerült előrelépni, s milyen okok játszottak mindebben közre. Molnár László (piacszervezési tanszék) pl. azt firtatta, hogy milyen mértékű szakosítással ért egyet a tanszék, és hogy valóban az áruforgalomra, mint funkcióra való képzés-e az egyedüli feladata a szaknak. Felvetette a készletgazdálkodás, a menedzserképzés, a vezetőképzés jelentőségét. Hoffman Éva és Nagy Edit hallgatói tanácsstagok a tanár—diák viszony hiányaira kérdeztek rá, miért nincs valamiféle szakosítás előtti elbесzélgetés, orientáció, illetve a szaktárgyat még nem igen tanuló másodikosokkal hogyan tudna kapcsolatot tartani a tanszék, pl. patronáló tanári formában. Tóth Tamás (külker. tanszék) azt vetette fel, hogy miért ilyen kicsi ma a szerepe a szövetkezeti kereskedelmi blokknak. Mádai Csaba kari párttitkár általában is hiányolta a jelentésből az okok elemzését, így a tanszék személyi állományának elemzését, a diákokhoz való viszony kérdéseit, a tanszék kapcsolatainak bemutatását. Sándor Imre (belker. tanszék) szerint a szakirányú főiskolákkal való hiábavaló rivalizálás

helyett elsősorban a képzés elméleti oldalait kellene erősíteni.

Selmeci Lajos válaszában elmondta, hogy a felvetett kérdések kielégítő, elmélyültebb elemzése még előttük áll, e kérdések egy részében nincs egységes tanszéki vélemény. Ennek egyik oka kétségtelenül a felsőoktatási reform körüli bizonytalanság, illetve elbizonytalanodás.

Kollarik Amália dékán összegzésében további okok kiküszöbölésére is javaslatot tett. Elismerte, hogy bizonyos fontos új elemeket sikerült beépíteni a törzsanyagba, hogy hasznos új tananyagok születtek, és hogy a tanulmányi versenyyel javult az évközi hallgatói munka ösztönzése. Ugyanakkor nyomatékosan felhívta a figyelmet a külső kapcsolatok megerősítésére és a hiányzó áruforgalom szervezése jegyzet elkészítésének sürgősségére. Fontosnak ítéli továbbá a tanszék fiatalítását, illetve a tanszék munkatársai hiányzó tudományos fókuszainak megszerzését, amelyhez az alkotószabadságot és más segítséget kész biztosítani. A tanács így foglalt állást.

Az egyebek között a Nyelvi Intézet képviselői felvetették, hogy az angol és — kisebb mértékben — a német tanszéknek súlyos státusgondjai vannak, az új típusú nyelvi képzés értelmes megvalósítása ennél külső óraadóval nem lehetséges. Az intézet a jelenlegi állománnyal nem képes kielégíteni az angol és a német tanulás iránti hallgatói igényeket. Kollarik Amália hangsúlyozta, hogy ez nem kari, hanem nagyon súlyos összegyemmi kérdés, amely csak az érdekelt minisztériumok és a másik két kar segítségével — átmeneti beralapításcsoportosítással — oldható meg.

B.

(Folytatás az 1. oldalról.)

Említést tett az anyag az Egyetemi Tájékoztató újbóli megjelentetéséről, valamint a közvélemény-kutatás tervéről, amely felévenként egy alkalommal kíván foglalkozni az egyetemi pártélet egy lényegi problémájával. A közvélemény-kutatás szakmailag megbízható módszereinek alkalmazásával az egyetemi információ javítható. Herédi István a bizottság felkérte, hogy a szociológiai és a statisztikai tanszék kompetens oktatóinak bevonásával és a Tömegkommunikációs Kutató Központ segítségével dolgozzanak ki javaslatot az egyetem közvélemény-kutatási módjára 1985. szeptember 30-ig. De emellett biztosítani kell a közvélemény jobb tükröződését a hagyományos eljárások javításával. (Információs jelentés — hangulatjelentés.)

A hivatalos információs jelentéshez csatlakoztatni kell a jövőben a párt- és az állami mozgalmi élet eseményeit, és azok politikai értékelését a felsőbb szervek tájékoztatása céljából. Míg az időszakos jelentések, melyek a szakszervezet, a KISZ- és az állami vezetés részéről készülnek, az egyetem vezető testületeinek kölcsönös tájékozódását segítik.

Az egyetemi élet fontosabb eseményei alkalmából, felévenként legalább egyszer az információ összegyűjtésére és értékelésére kéri fel a vb a KISZ-t, a szakszervezetet, a közművelődési titkárságot és a kollégiumok vezetőit.

Végezetül megállapította az anyag: az információs munka tartalmi fejlesztése megkívánja az információs hálózat érzékenységeinek a javítását, a vélemények politikai mozzanatainak gyors felismerését, reális értékelését. Meg kell őriznie eddigi készségét az információk teljes és valóság-hű közvetítésére, egyben a tendenciák felismerésére és

Információs munka — a demokrácia egyik csatornája

kimutatására. Javítani kell a politikai elemzés eddigi gyakorlatát.

Az információs hálózat feladata, hogy a beérkezett információkra reagálásokat biztosítson: az információk továbbítása az illetékes helyre, illetve a válaszok visszajuttatása. Felévenként a pvb rendezze meg az információs anyagok jelentéseire adott írásbeli válaszok közvetítése legyen az alapszervezetekhez.

Ezt követően szóbeli kiegészítést fűzött Kovács Sándor írásos beszámolójához, majd élénk vita bontakozott ki az anyag felett.

SELMECI LAJOS saját magát is felelősnek érezte abban, hogy a tömegszervezetek nem készítenek rendszeres információs jelentéseket. Minél több jelentés érkezik — mondotta —, annál teljesebb az egyetemi informáltságunk. Egyetértett Kovács Sándorral abban, hogy az informátorokat érdekeltté kell tenni a munkában, vagyis azonnal válaszolni kell a felvetődő problémákra. Kifogásolta, hogy a kari vezetők nem helyeznek kellő hangsúlyt munkájukban az információs jelentésekre. Végezetül leszögezte, az információs jelentés semmit sem ér az alapszervezetek és pártcsoportok felelőssége nélkül.

SZUHAY MIKLÓS egyetértett az előterjesztés bírálatával az oktatói értekezletek elhanyagolása miatt. De az érdeklődés hiánya megkérdőjelezi, hogy egyáltalán szükség van-e oktatói értekezletre a mai formájában.

VÁMOSI SÁNDOR az információs jelentés tartalmi kérdéséhez fűzte gondolatait. Nem az eseményekről, hanem az embereket foglalkoztató problémákról kell írni benne. Szükségesnek látta a jelentésekben a problémák mé-

lyére hatolni, pl. az oktatás folyamatában, továbbá az információk felhasználását az egyetemi életben, azon kívül, hogy felsőbb pártszervezeteknek is elküldtük.

SZARVAS LÁSZLÓ hozzászólásában elhatárolta az információs bázis és az információs felelősök munkáját. A bázis mindenképpen szélesebb terület. Ide tartoznak állami és társadalmi testületeink. Az a baj, hogy nem politikaként, hanem reszortfeladatként kezelik megbízatásukat. Pedig nincs joguk elprivilegizálni a hallott információt, azt tovább kell adniuk.

VALCSICSÁK IMRE az előterjesztést igényesnek, elméletileg megalapozottnak tartotta. Megjegyezte, hogy az információ visszacsatolásánál nem csak a visszajelzésre kell törekedni, hanem olyan lényeges információt is vissza kell áramoltatni, amelyben a párttagságnak nincs kellő informáltsága.

FORGÁCS CSABA az anyagban felvetett Egyetemi Tájékoztató újbóli rendszerezését támogatta felszólalásában.

TEMESI JÓZSEF az információs jelentések felhasználhatósági értékét szembe állította az 1985-ben létező fejlett technikával, amely alkalmazásával megbízhatóbbá válna az információ. Egy döntéshozatalnál, döntéshozatalnál ma már igénybe kell venni minden szinten a számítógépes eljárást. Sajnos, arra sincs példa, hogy a vezetésművelődés alkalmazná a politikai vezetést, vagy hogy a jelenlegi vitatható szavazási helyett egy jobb szavazási rendszer bevezetésén gondolkodna. Véleménye szerint mindezeket nemcsak az egyetemi pártszervezetnek, de jóval fentebb is felül kellene vizsgálni.

BIKICS ISTVÁN véleménye

H. E.

Közművelődési bizottság

Mi lesz a rekonstrukció után?

Az egyetemi közművelődési bizottság legutóbbi ülésén — sajnos, talán a közelgő vizsgaidőszak miatt, a testület 20 tagjából csupán 9 volt jelen — Szuhay Miklós megbízott rektor elnöklétével átfogóan áttekintette az egyetemünkön zajló közművelődési tevékenységet. A bizottság — amelynek többségében az egyes közművelődési tevékenységcentrumok képviselői a tagjai — megállapította, hogy az utóbbi években a romló anyagi, technikai feltételek közepette — ha nem is jelentős mértékben — az egyetemi közművelődés sokszínűbb, szélesebb skálán mozgó, decentralizáltabb lett, és ez új konzekvenciákkal jár a közművelődés irányítása, feltételeinek biztosítása terén is. Ez indokolta a közművelődési bizottság ideai átszervezését, szélesítését is, előtérbe állítva az irányítás, ösztönzés, orientálás közvettebb módjait.

A közművelődési tevékenységformák részletes bemutatása után az előterjesztés és a testület az anyagi, technikai feltételek biztosításával kapcsolatos igényeket fogalmazta meg. A rekonstrukciónak együtt kell járni a közművelődés színvonalas működésének feltételül szolgáló helyiségek biztosításával, olvanokkal, amelyek színpadi előadások-

ra, koncertekre és filmvetítésre is alkalmasak. Ugyancsak nélkülözhetetlenek az öntevékeny művészeti csoportok működési feltételeinek — próbatermek, öltözők stb. — megteremtése is. A bizottság annak a meggyőződésének adott hangot, hogy rosszul értelmezett takarékosági szempontoknak nem viselheti következményeit hosszú évekre az egyetem közművelődése.

Ugyanígy a kollégiumok közművelődési, közösségi helyiségeinek ellátottsága sem felel meg már a mai igényeknek sem. Hasonló a helyzet sportlétesítményekben is. Mindezekben az ügyekben a bizottság illetékes tagjai (Szuhay Miklós, Kollarik Amália, Ferencz Gábor) révén határozott lépéseket kíván tenni.

A bizottság úgy foglalt állást, hogy az egyetemi közművelődés technikai feltételei belső erőből is javíthatók. Sürgősen lehetővé kell tenni az egyetem technikai eszközeinek (képmagnók, hangrögzítők, színes tévék, filmvetítők, fotólabor, sokszorosítás stb.) minél konfliktusmentesebb, bürokráciamentesebb, biztonságos hallgatói célú felhasználását mind központi, mind kollégiumi rendszerekre. Ez ügyben is mielőbb tárgyalni, intézkedni kíván a bizottság.

B.

A könyvtár keres

Az MKKE központi könyvtár információs főosztálya a külföldi közgazdasági szakirodalom feldolgozására, tájékoztató kiadványok szerkesztésére felsőfokú francia és orosz vagy francia és angol nyelvű vizsgá-

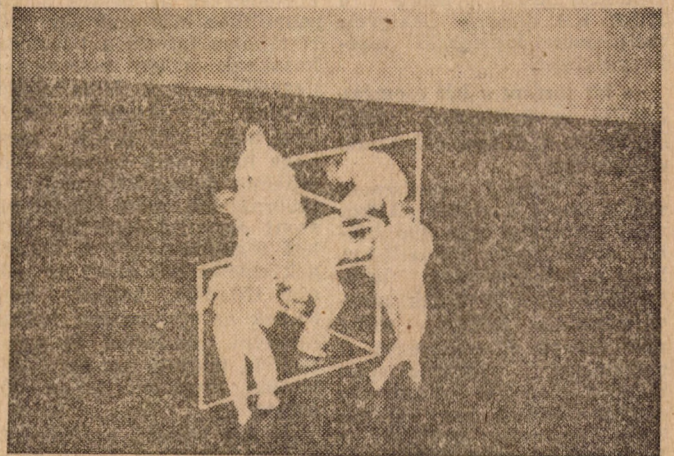
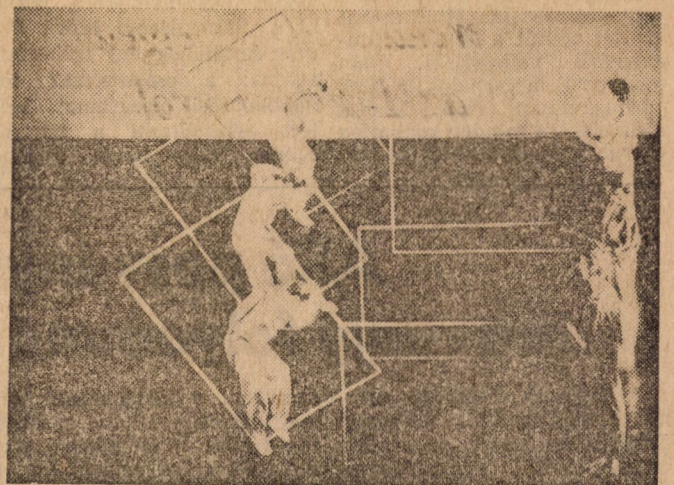
val rendelkező közgazdász munkatársat keres. Jelentkezni lehet önéletrajzzal Nagyné Repka Juditnál reggel kilenc és délután három között a Zsil utcai épületben (Zsil utca 2. II. em. 23., tel.: 170-233/155, 156. mellék).

Pályázat

A filozófia tanszék az 1985/86-os tanév I. félévében ismét tanulmányi versenyt hirdet. Pályázni lehet 8-20 oldalig

terjedő írásos dolgozatokkal. A dolgozatok leadási határideje 1985. október 30. A sikeres dolgozatok szerzői pénzjutalomban részesülnek.

Avantgarde koreográfia

Fotó: Sass Ákos

Kivételesen nem félállampolgár

Egy összejövetele történt. A padokban tanárok. Elnézést kért, hogy nem ül le, de úgy szöktet meg, hogy állva beszél, mondták, miközben fellapozta jegyzetfüzetét. Vékony, középtermű, szemüveges fiú. Átlagos, jegyzetelt meg magamban, bevezető mondatai alatt. Aztán már csak az előadásra figyeltem. Az alig 25 perces beszámoló élmény volt. Amikor befejezte, megtapsolták. Elhagyta a termet, és a mellettem ülő megkérdezte: — Te, ki ez a gyerek? Ismered? Sajnos, nem. Kíváncsi voltam engem is ez a srác. Megnyerő, magabiztos előadása alatt inkább volt partnere, mint diákja az oktatóknak. És hogy mennyire ráéreztem, azt ez a beszélgetés is megerősítette.

Fejes Sanyi II. éves ipar-szakos hallgató. Közéletisége folytán sokan ismerik. SZET-es fiú, noha a fizimiskája mit sem árul el abból, hogy hét év megszokás után állt be újra diáknak.

— A szakközépiskola befejezése után Angyalföldön kezdtem dolgozni az Egyesült Izzó Konverta gyárában, mint elektroműszerész — mesélte, miután elfogadta meghívását a szerkesztőségbe. Ki akarták emelni csoportvezetőnek, mert olyan ember volt, akit nagyjából elfogadtak volna. Tőle sem volt idegen a gondolat, remélte ugyanis, hogy előbb-utóbb vezető lesz. Egy évet végzett a Kandóban is, aztán rájött, műszaki érdeklődése inkább csak olyan beleszagoló jellegű. — Elnéztem a gyárban a főnökök munkáját — mondta — és különösen a közgazdasági oldala tetszett. Úgy gondoltam, ez a legkézenfekvőbb számomra. — Amikor felhívták a figyelmét a SZET-re a vállalatnál, megmondták neki, számítanak rá, mint vezetőre. — Ilyen szempontból céltudatosnak mondható az idejövetelem — jegyezte meg.

— A fizikai munka után hogyan szoktad meg az egyetemet?

— Néhány szempontból szerencsésebbnek mondhatom magamat, mint a többi SZET-es, legalábbis amennyire a társaimat ismerem. Részben,

mert független vagyok, nincs családom, és mert Pesten lakom. Szóval, nem változott az életformám. A társaságom is általában fiatalokból állt. Két testvérem még tanul. Rádásul már az egyéves bevezető tanfolyamon az egyetem előtt visszaszoktam a rendszeres tanuláshoz. Végzősóról nem jelentett nagy problémát az egyetem. — De mint mondták, van egy dolog, ami számomra nagyon furcsa helyzetet teremtett. — A gyárban a fiatalok közé tartoztam és az egyetemen egyszerre csak én lettem az öreg. Ez pontosan 180 fokok fordulatot jelentett az életemben. Nem tudok hozzászokni a mai napig sem. Eddig, mint fiatal, ha másért nem, csak úgy meghallgattam az idősebbeket. Itt meg tőlem kértek tanácsot, akár a KISZ, akár a csoport dolgoiban. — Külön is kihangsúlyozták, azért kíváncsiak a véleményére, mert már 27 éves, mert biztosan másképpen lát. — Első évben, amikor ÉV-titkárnak javasolták, egy fiú a küldött-értekezleten azon a véleményen volt, hogy öreg vagyok én ehhez, nem tudom úgy képviselni az ügyeket, mint egy közülük való. Nem tiltakoztam, mert hát nem illik ez ilyen helyen. De ebből is látszik, hogy a diákok minket SZET-eseket másképp ítélik meg.

— Szerinted tényleg van abban valami, hogy te másképpen látod a dolgokat?

— Van benne igazság. — És mint mondták, ebben különösen nagy óvatosságra van szükség. Ugyanis, ha véleményem kéri tőle, nehéz kivédenie, hogy ne tűnjön kioktatásnak. Hogy más a véleménye dolgokról, azt a munkában töltött éveket magyarázza.

— Mi ez, tapasztalat?

— Az is. Hogy megtanítottak dolgozni, hogy tudom mi a felelősség, a rendszeresség. Az ember a nyakán érzi a határidőket. A munka ilyen jellege kevésbé mérhető az egyetemen. Viszonylag egyértelműbbek a munkahelyeken a dolgok. A kérdés mindig adott volt: megcsinálod vagy nem. Ha elvégezt, ezt kapod érte, ha nem csinálod meg, nem kapsz semmit. És ez az egyértelműség jellemezte kapcsolatunkat is, legalábbis műhely szinten. Az emberek szokimondóbbak voltak. Kevésbé volt a hátulról jövő suskus, nem úgy, mint az egyetemen. — Mesélte, hogy olyan emberekkel is kénytelen volt együtt dolgozni, akikkel különösebben nem szimpatizált, de a munka ment, mint bárki mással. Az érzelmeiket egyszerűen félretette. Szerinte a szubjektívizmus sokkal jobban előtérbe kerül az egyetemisták és az oktatók között. Akár módszertani kérdésekről, akár az ifjúsággal való bánásmódról van szó, az oktatók sok szempontból nem tudnak közös nevezőre jutni. Ez is abból következik, hogy itt a követelmények kevésbé mérhetők.

— Ezek szerint mást kaptál, nincs amire vártál az egyetemen?

— Tapasztalataim most már kicsit jobbakként, mint voltak. Végre néhány szakma szerinti dolgot is tanulunk. Korábban csak a szöveg volt a

ban csak a pg. vágott az elképzeléseimbe. — Azzal jött az egyetemre, hogy mindent elkövet annak érdekében, hogy jó vezető legyen. — Írtam egy éviolyam-dolgozatot — mesélte — végül is TDK-dolgozat lett a technológia szekcióban. Témája a Tungsram-Schneider vegyes vállalat. Arról írtam, hogy milyen körülmények között jött létre, és milyen céllal. A hátralevő egyetemi éveimben, ha egyáltalán írok még ilyen dolgozatot, továbbra is kifejezetten a Tungsrammal akarok foglalkozni. Mindent meg akarok ismerni, a vállalat összes eddigi előttem ismeretlen tevékenységét. Pillanatnyilag egyetemi elkötelezettségben a szervezési tantárgy, na meg a matematikai programozás segít. A többi tárgyat még nem látom át.

— Kétféle tapasztalat után milyen egyetemi hallgatónak lenni?

— Nem tetszik, hogy a diákokat a szó szoros értelmében félállampolgárnak tekintik. Nekem szerencsém

volt, mert azt mondták a vállalatnál, ne irassam ki a személyi igazolványomból a munkahelyemet. Így maradtam teljes jogú állampolgár mindenhol. Akinek viszont be van írva az, hogy ide jár, azt bárhol igazolják, azt mondják, ez csak egy egyetemista. És még OTP-hitelt sem kap. De a semmibebevételek van egy másik oldala is, amit szintén nem tudok lenyelni. Ez a tanárok—diákok közti viszonyban — csúnya szóval élve — jelentkező csendőrpertu, amikor a véleményalkotásban a tanár érezteti, hogy te csak egy diák vagy. Pontosán a kioktató jellege miatt viselem el nehezen. Valószínűleg azért, mert a munkahelyen máshoz szoktam. Egy apróság: felháborít, ha egy oktató a büfében nem áll sorba, mert tanár. Más az, ha a siet, és megint más, ha csak az ebéd utáni kávéjáért sétál a büfébe. De azt hiszem, végül is nekem kell idomulni, és nem én hozzam fog alkalmazkodni az itteni helyzetre.

— Változtál-e mióta egyetemre jársz?

— Föltétlenül! Részben diák-társaim voltak hatással rám abban, hogy érdeklődési köröm kiszélesedett. Az egyetem erősen befolyásolta az olvasottságomat. Korábban nem voltam egy könyvtárba járó típus, noha sokat olvastam. Akkor valahogy szórakozásnak tűnt számomra az olvasás. Könyvtárba járó lettem, bár, hogy ott üljek nyolc órán keresztül, azt most is nehezen viselem. Régen is érdekelt a politika, különösen hat év óta, hogy párttag lettem. De amióta egyetemista vagyok, sokkal jobban értem a gazdaságpolitikában zajló dolgokat.

— Mi a véleményed a diák-társaidról?

— Az attól függ. Van egy kisebb baráti köröm. Első év óta tartjuk a kapcsolatot. A KISZ-bizottság tagjait is is-

merem és nagyra értékelem törekvéseiket. Aztán vannak, akik nem egészen azokat az elveket, erkölcsi normákat vallják, mint én. Felfogásukkal nem tudok megbékülni. Például nem szeretem, ha egy munkásról azt mondják, hogy hülye, nem érthet a politikához, ha elvitatják tőle azt, hogy véleménye, tájékozottsága is lehet. Sért, ha egy párttagra azt mondják, ez olyan is lehet. A párttag szerintük egy státusz. Mert én párttag vagyok, csak dogmatikus, nyálizós lehetek véleményük szerint. Hajlandó vagyok vitatkozni velük a magam képességei szerint. Ettől senki nem lesz az ellenségem, de fordítva ezt nem így tapasztalom.

— Az a kivételes szerencse ért, hogy küldött lehettél a kongresszuson. Milyen élményt jelentett ez számodra?

— Ilyen átfogóan még sohasem foglalkoztam az éppen aktuális politikai problémákkal. Egy egész életre meghatározó élmény számomra. Lehetőségem nyílt arra, mivel erről az egyetemről mentem a kongresszusra, hogy sokkal élesebben feltűnjene a meglevő társadalmi kontrasztok, ellentmondások, mint ahogy egyébként gondoltam volna. Alkalmam nyílt arra is, hogy lássam mit mondanak másképpen, mint ahogyan az a valóságban van. Ha valaki megkérdezné tőlem, hogy a soron következő öt évben mi várható hazánkban, bizonyára csalódást okoznék a reform lázában élőknél, de azt kellene mondanom a mai tájékozottságom alapján, hogy igazi reform, amely az egész gazdasági társadalmi életünkre kihatna, most sem várható. En így látom, ha jobban bíznánk az emberekben, mint ahogy tesszük, talán a gondjaink sem lennének olyan súlyosak. Ezt sugallják a körülményeink is.

H. E

Aggályok és milliók Kerekasztal-beszélgetés az Economixról

Az egyetemen — mint ismeretes — 1983 óta tevékenykedik az Economix Közgazdász Egyetemi Kisszövetkezet. Az itt következő kerekasztal-beszélgetés az eddigi működést, a szövetkezet jelenlegi helyzetét és várható lehetőségeit tekinti át.

Kovács István (elnök): A kisszövetkezet alapításának gondolata először 1981-ben merült fel, akkor, amikor várhatóak voltak már az ide vonatkozó új jogszabályok. Akkoriban hirdettek egy vállalkozási pályázatot, amire mi is benyújtottunk egy munkát. Az egyik fődíjat nyertük meg vele, és szerencsére ennél többet is kaptunk. Drecin József és Csizmadia Ernő is biztított minket, hogy valósítsuk meg pályamunkánkat, próbáljunk ki valamilyen kisvállalkozást. Természetesen sok ellenvélemény is volt, igen, házon belül is. Volt, aki a KK-munka konkurrenciáját látta benne, volt, aki attól félt, hogy a hallgatók és az oktatók elhanyagolják miatta eredeti munkájukat, s többek között olyan vélekedések is voltak, amelyek az egyetemi alapok csökkentését „várták” a kisszövetkezettől. Nekem akkor is az volt, és most is az a véleményem, hogy a hallgatók, az oktatók és a dolgozók így is úgy rákényszerülnek a közönmunkára, jobb tehát megszervezni számukra, hogy itt, házon belül találjanak lehetőségeket, s ha csak egy mód van rá, szellemi munkájukat és ne fizikai erejüket hasznosítsák.

A rektori tanács két ízben foglalkozott a kisszövetkezet alapításával, és nagy viták után második alkalommal már támogatta. Közben folyt a munkacsoporthoz önszerveződése, úgyhogy amikor '83. március 29-én hivatalosan is megalakult az Economix, már 13 szakcsoporthoz állt készen a munkára.

— Az egyetem és a kisszövetkezet kapcsolatát együttműködési szerződés rögzíti. Mik ennek legfőbb elemei?

Kovács István: A kölcsönös támogatás, az érdemi szakmai kapcsolat a fő alapelv mindkét fél viselkedésében. A kisszövetkezet célul tűzte ki, hogy segíti az egyetem szellemi kapacitásának gyakorlati hasznosítását, hogy közreműködik a rekonstrukcióban, hogy a hallgatók számára hasznos gyakorlati, szakmai lehetőségeket teremti, és nem utolsósorban, hogy segíti pénzhez jutni az egyetem alkalmazottait. Az egyetem működési feltételeket biztosít a kisszövetkezetnek, használhatjuk az egyetem imagoját, ennek fejében nettó árbevételünk 20 százalékát fizetjük be egyetemi alapokba.

A kisszövetkezet legjobb tudása szerint próbálta ezeket a kötelezettségeit teljesíteni, tevékenységét nemcsak az üzleti érdek, hanem az egyetemhez való igazodás is befolyásolta. Első évünk sikeres volt, a szakcsoporthoz tartozó önműködő dolgozókat, kb. 260-an végeztek munkát, s ennek eredményeképpen 1 millió 860 ezer forintot fizettünk be az egyetem számlájára. 1984-ben tovább nőttek a bevételeink, úgyhogy 5 millió 369 ezer forintot utaltunk át az egyetemnek. A szakcsoporthoz száma 22-re nőtt, 616-an dolgoznak bennük. A tagok között 5 egyetemi tanár, 41 docens, 58 adjunktus, 15 tanársegéd és 26 tudományos munkatárs van. Hallgatók alkotják a tagság felét. Az egyetemi doktorok száma 144, a kandidátusoké 38, 3 akadémiai doktor és 1 akadémikus tagja a kisszövetkezetnek. 114 külső munkatársunk van. Közöttük sok a neves szakember, köztársasági díjazott, országos elismeréses. Összefoglalva tehát úgy gondolom, hogy a kisszövetkezet első két éve az elképzeléseknek megfelelően alakult.

— Mit jelent ez a hallgatók legnépesebb szakcsoporthoz, az Universitáshoz?

Hoffmann József: Az Universitas két szándék összehajlásával alakult 1983-ban. A Kínizsi kollégium lakóközösségének szerveződött, főleg a SZET-esekre épülő karbantartó brigád törekvései egybeestek a kisszövetkezetben belül formálódó hallgatói szakcsoporthoz. Az alakuláskor 17-en voltunk. Céljaink elsősorban anyagi természetűek voltak, arra törekedtünk, hogy a magunk és a többi pénzügyben levő hallgató számára kereseti lehetőségeit találjunk. Nehezen indult a dolog, az első hónapokban alig 100-200 ezer forint volt a bevételünk. 1984-ben aztán egyre többen érdeklődtek nálunk munka után, most kb. 300 diák dolgozik az Universitas jóvoltából, úgyhogy a kisszövetkezet 5 millió fölötti befizetéséből egyet az Universitas termelt meg. Most kevésbé a munka, remélem nyárra és ősze lesz elég.

Tudom, hogy sokan szimatolják, vajon nem romlik-e a hallgatók tanulmányi eredményei miatt, hogy nálunk dolgoznak. Szerintem ezek nem összefüggő dolgok. Főleg, ha hozzáteszem, hogy havi 60 órában maximálisan a munkavégzés, és ezt szigorúan ellenőrizzük. Szerintem ennyi munka semmiképp nem megy a tanulás rovására. A legenda összegekről szóló pletykákat is el kell oszlatnom. Meggazdagodni ebből a munkából sem lehet. A hallgatók átlagosan 24-25 órát dolgoznak havonta, és az átlagjövedelem 1000 forint alatt van. Az új társadalombiztosítás és adóhelyzet miatt nem is nagyon éri meg ennél többet dolgozni.

— Többször szóba került már a kisszövetkezet és az egyetem viszonya. Hogyan ítéli ezt meg a „másik fél”?

Komlósi Jenő (gazdasági főigazgató): A kisszövetkezet eddigi működése meghozta a maga erkölcsi-anyagi eredményét, bár nem volt haszontalan az aggodalmaskodás az alapítással kapcsolatban, mert így fel tudtunk készülni a tevékenységével járó „vesztésekre”. Itt a napi munkavégzés, a tanulás, az oktatás esetleges háttérbe szorulására gondolok elsősorban. A kisszövetkezet elkerülte ezeket a buktatókat, és úgy vélem,

nemcsak szövetkezeti felelőseitől, hanem az egyetemétől is megérdemelné a Kiváló Szövetkezet címet. Derekasán kivette részét a rekonstrukció eddigi se könnyű feladataiból, olcsóbban, megbízhatóbban, rugalmasabban, jobban végezte el ezeket a munkákat, mint más külső vállalkozók. És ez rendkívül fontos, nemcsak azért, mert pénzt takarítottunk meg, hanem azért is, mert érezhetővé vált a különbség a hallgatók és a bér-munkások tevékenysége között. Egy hallgató úgy nyúl a könyvhöz, mint munkaeszközhöz, nem is tűnt el szinte semmi, pedig rohammunkában történtek a költöztetések.

A kisszövetkezettel mindenki jól járt. Szinte az egyetem gyakorlóhelyévé vált. Gyakran kínál az oktatáshoz kapcsolódó munkákat, sok hallgató kerül így gyakorlati tapasztalatokkal a vállalatokhoz, arról nem is beszélve, hogy a hallgatók a szakcsoporthoz való önállóan szervezett munkájukat, ügyviteli, szervezési, pénzügyi gyakorlatot szereznek. A szakcsoporthoz szinte kivétel nélkül hibátlan pénzügyi elszámolást vezetnek, ami nagy múltú vállalatoknak is dicsőiségre válna. A 20 százalékos befizetéseikre pedig nagy szükségünk van, és nagy hasznát látjuk annak a pénznek.

— Mire költik?

Komlósi Jenő: Felét a költségvetésen belül üzemeltetési célokra használjuk föl, a másik fele az egyetemi fejlesztéseket szolgálja, illetve a szoc. kult. alap lehetőségeit növeli, s így jut belőle az önálló költségvetéssel gazdálkodó szakszervezetnek és KISZ-nek is. Hogy néhány példát említsék: mi Commodore-gépeket, diavetítőket, írásvetítőket vásároltunk a kisszövetkezet befizetéseiből, de a nagymértékben megnövekedett másolópapír-ellátásban is szerepe van ennek a pénznek. Sok mást is említhetnék, hiszen ez a keret nem válik el élesen egyéb pénzügyi lehetőségeinktől. Mindenesetre, ha ez a pénz nem lenne, sokkal nehezebben lehetne az egyetem működésének feltételeit biztosítani.

A kisszövetkezet megítéléséhez visszatérve: hozzám nem jutott el egyetlen olyan információ sem, ami az Economix okozta bármiféle hátrányról, kárról szólna, előnye viszont bizonyított-

tan számtalan van. Szerintem a KK csökkenését sem az Economix működése okozza. Számomra természetes, hogy keletkeztek bizonyos feszültségek a szervezeti egységekben belül, már csak a plusz-jövedelem miatt is. Aki ki-marad ebből, természetesen irigykedik ezért. Mi a gazdasági igazgatóságon arra törekedünk, hogy mindenkinél jusson munka, aki dolgozni akar. Itt szeretném megemlíteni, hogy szigorúan ügyelünk a tisztaságra, csak azok dolgoznak az Economixban, akiknek ez beosztásukkal nem összeférhetetlen.

Bora Gyula (tud. rektorhelyettes): Az Economix működésének számos pozitívuma van: sajátos, a megszokottnál rugalmasabb vállalkozási forma, ezért olyan területeket is át tud fogni, amelyek a résztvevők számára kétségtelenül hasznosak, de eddig kihasználatlanok voltak. Megvalósítja házon belül az elmelet és a gyakorlat összekapcsolását, jól megoldotta a tanszékek együttműködését, közös munkavégzését is. Hasznos, hogy a hallgatók is bekapcsolódnak az oktatási munkájába, s ezzel tudományos együttműködésük eredményesebb lett.

Az egyetemi jövedelemviszonyok elmaradtak a gyakorlati életétől, ez erős ösztönzés az Economixban való munkavállalásra. Veszélyt jelent, ha a túl aktív, túl sok időt igénylő munkavégzés elvonja az oktatókat a tudományos munkától, a hallgatókat pedig a tanulástól. Erre nagyon kell vigyázni, hiszen a minisztérium is úgy engedélyezte az oktatóknak a kisszövetkezetben a működést, hogy az nem mehet az alaptevékenység rovására.

— Milyen további lehetőségeket látnak a kisszövetkezetben, milyen fejlődési irányt támogatják?

Komlósi Jenő: Nagyobb arányú fejlesztést nem tartok szükségesnek, ha ez mégis bekövetkezne, nehéz volna áttekinteni a működést. Inkább azt kéne felismerni, hogy melyik tevékenységet kéne erősíteni és melyekkel kéne kevésbé foglalkozni.

Bora Gyula: Várakozással tekintünk a szellemi munka további menedzselése, az innováció fejlesztése elé. A szakmai gyakorlatok, a diplomák ügye inkább a déká-noké, de örülnék neki, ha a

termelési gyakorlatok javításában az Economix segíteni tudna. A egyetem számára végzett munkák nemigen bővíthetők, mert nem tudjuk őket megfizetni. Magam területén a tudományos eredmények publikálásában, a tudományos információ terjesztésében látok lehetőségeket a kisszövetkezetek számára.

Kovács István: A 27 jóvá-hagyott tevékenységi körünk igazán széles profil és persze nem foglalkozunk mindegyikkel egyformán. Alulról jövő igény is a profilizálás, például a líesing- vagy a fővállalkozói tevékenységünk már most kisebb, mint terveztük. Nem működik a tervezett ruházati és egyéb iparcsikk-kiskereskedelmi hálózat, igen kis tételű volt eddig a külkereskedelmi tevékenységünk is. Továbbra is az alaptevékenységre helyeztük a hangsúlyt: üzem- és munkaszervezést és közgazdasági tanácsadást vállaltunk leginkább. E téren nagyon jó megrendeléseink vannak, 100-150 céggel élő a kapcsolatunk, széles és kiváló a referenciakörünk. Hasonló jó helyünk van, válogatunk a munkák közül a számítástechnika piacon, főleg a személyi számítógépes vezetői információ rendszerek területén. Kitapultuk a szellemi termékek értékesítésének fortélyait, itt komoly sikereink lehetnek. Tervezzük, hogy a hallgatók szakmai gyakorlatát igényesebbé tegyük, konkrét vállalati megbízások ellátásával. A kisszövetkezet közreműködésével szeretnénk a diplomamunkák, doktori dolgozatok hasznosítását is megoldani. Talán valamilyen pályázati rendszer volna erre megfelelő. Szívesen az egyetem rendelkezésére állnánk oktatási eszközök és gépek kölcsönzésével, akár az üzleti szempontok rovására is. Gondolkozni kellene azon is, mit hasznosíthatnánk egyes nyugati egyetemek diákközösségeinek gazdasági tapasztalataiból. Miért ne lehetne az egyetemen újjáépítve, este későig nyitva tartó élelmiszerüzlet, papírbolt, egyéb szolgáltató üzlet? Ehhez vállalkozók, ötletek kellene, ezért hangsúlyozom ismét, hogy a kisszövetkezet nyitott, a szakcsoporthoz vezetőihez bárki fordulhat ötleteivel, elképzeléseivel vagy munkáért.

Molnár Gabriella

Levél Etiópiából

1984. szeptember közepén harmadszor szállt le velünk az Ethiopian Airlines gépe Addisz-Abeba 2400 méter magasán levő repülőtérén. Harmadik tanévemet kezdtem el az AAU (Addisz-Abeba University) Társadalomtudományi Karán, a Közgazdasági Tanszéknél; TESCO-kiküldöttként dolgozom Etiópiában. Az eddig itt töltött idő alatt nagyon sok tapasztalattal, élménnyel gazdagodtam. Ezek egy részét szeretném a Közgazdász olvasóival megosztani. Bízom abban, hogy a csaknem 3 év elegendő volt ahhoz, hogy reálisan, letisztultan fogalmazzam meg gondolataimat.

Addisz-Abeba University

Kezdjük a munkahelyemmel, az egyetemmel. Sok ország gyakorlatához hasonlóan Etiópia fővárosában is egy egyetem van, melynek karai egy-egy szakterületet foglalnak magukba. Több kar található vidéken, esetenként a fővárostól 4–500 kilométerre. Az országban még egy — sokkal kisebb — egyetem működik, Aszmarában, Eritrea tartomány központjában. Néhány kisebb főiskola önállóan működik. Az országban a felsőoktatás teljes mértékben állami kézben van, a Felsőoktatási Kormánybizottság elvi és gyakorlati irányítása alatt.

Az AAU alapjait 1950-ben rakták le, először kis főiskola-ként működött, majd gyors fejlődés eredményeként a hatvanas évek elejére több karból álló, jelentős egyetemmé alakult. Ezzel lehetővé vált, hogy az ország saját értelmiségét legalább részben otthon nevelje ki.

Egyetemünk nemcsak a felsőoktatásban, hanem az ország tudományos életében is meghatározó jelentőségű. Etiópiában nincs Tudományos Akadémia, a kutatóintézetek minisztériumok és társadalmi szervezetek keretében működnek, az alapkutatás-jellegű tevékenység az egyetemen folyik. Két kutatóhelyet ismerek igen jól. Mindkét intézményben jól képzett, intelligens, nemzetközi kitekintéssel rendelkező kollégák dolgoznak.

Az egyetem oktatóinak 80%-a etióp, a többiek a világ minden részéről jöttek, Dél-Amerika és Távol-Kelet kivételével. A külföldi professzorok egy része évtizedeket is itt tölt (a kanadai dr. Sumner úr az egyetem megalakítása óta tanítja a filozófiát), legtöbbször 2–5 évre szerződnek. A szocialista országokból jöttek zöme — így az itt oktató 4 magyar tanár is — és az olaszok ún. segélyprogram keretében dolgoznak. Etiópiában. Honfitársaim a műszaki és a gyógyszerészeti karon oktatnak.

A közgazdasági tanszéken jelenleg húszan lennénk, de ötven a világ különböző egyetemén szereznek tudományos fokozatot, illetve végeznek kutatómunkát. A külföldieket kettő képviseli: Bogdan Piaseczky barátommal, aki a Lodz-i Egyetem professzora. Tanszékvezetőnk 32 éves, Glasgowban végzett, másfél éve látja el ezt a tiszteket, a tervek szerint a jövő évtől külföldre megy tudományos fokozatot (PhD-t) szerezni. Az egyetemen a tanszékvezetői poszt ellátása nagyon nagy fáradságot igénylő munka — a sok adminisztráció miatt —, mindenféle anyagi és erkölcsi elismerés nélkül. Kezdetben igen furcsa volt látni, hogy menekülnek a kollégák a megbízatástól, és minden, kari és egyetemi szintű bizottsági tagságból...

Tanszékünkön, — de úgy sejtem, az egész egyetemen — az oktatók szinte kizárólagos kötelessége a tanítás volt a legutóbbi évekig. Ez nem jelenti azt, hogy sokan ne értek volna el nagyon figyelemre méltó, érdekes és magas színvonalú tudományos eredményeket, de a kutatás nem volt kötelező. Az oktatót akkor tekintik „leterheltnak”, ha heti 12 órája van. Etióp kollégáim óraszámát átlagban heti 3–9.

Az eredeti felkérés szerint elsősorban a szakközgazdász képzésben való közreműködést jelölték ki számomra, azzal, hogy szakterületem — tervezés, gazdaságpolitika, vállalati gazdaságtan — tárgyait kell tanítanom. E kurzusok valóban hozzámm tartoznak folyamatosan, de azóta a kényszerből kimerészkedtem — mentsegeimre szölv, nem önkéntesen, hanem felkérésre, mondván „segíteni, jöttél, most itt kell nekünk a segítség” — olyan területekre, mint a szocializmus politikai gazdaságtana, kapitalizmus politikai gazdaságtana, elmélettörténet, mezőgazdaság tervezése, fejlődő országok gazdaságtana. Etiópia nagy része a „cirok és köles mezőgazdasági övezetbe” tartozik, de hogy ezek a növények hogy néznek ki, arról fogalmam sincs...

...Nyáron láttam az otthoni rekonstrukciós viszonyokat, ezért egy kicsit félve írom le az alábbi sorokat. Az egyetemi munkahelyi körülményekről lesz szó. A mi karunk a Nyelvi és Jogi Karral együtt abban a negyedben van, ahol a rektori épület, a Központi Könyvtár (Kennedy Library) és a gazdasági, irányítási egységek vannak. A rektori palota eredetileg a császár lakóhelye volt, azonban amikor 1960-ban Haile Selassie dél-amerikai látogatására indult, a testőrsége fellázadt ellene. Bár az útját megszakító uralkodó már arra ért haza, hogy az államcsínyt leverték, elhatározta, hogy ebbe a palotába többé nem lép be és kertjével együtt az egyetemnek (akkori nevén Haile Selassie University) ajándékozta, így a mintegy másfél kilométerre levő legközelebbi palotájába költözött, az átadott főépületet az egyetemi vezetés, felesége palotáját a Jogi Kar, a személyzeti épületeket az egyetemi adminisztráció foglalta el. Robert Kennedy szenátor 1966-os látogatása során az amerikai nép ajándékként egy egyetemi könyvtár építési költségeit ajánlotta fel. A szép épület két év alatt el is készült, a megvillkolt elnök, a szenátor bátyjának nevét viselve most is. A Nyelvi és a Társadalomtudományi Kar épülete a közelmúltban készült. Szép, modern, jól megvilágított előadótermekben tanítunk — Gödöllőn láttam ilyeneket — és minden oktatónak egyszemélyes szobája van!

Számomra a legnagyobb élmény a kert. Gyönyörű, gondozott virágok, négyféle pálmafa, kőpadok, szökőkutak, (ami ugyan évente csak egyszer „szökik”, amikor Mengisztu elnök résztvesz az évzáró, diplomaosztó ünnepségen), felette az egész tanév alatt a ragyogó kék ég. Alig hiszem, hogy lenne még olyan egyetem, amelynek diákjai ilyen környezetben pihenhetnek, tanulhatnak a vizsgákra. Nincs olyan nap, hogy készülve a következő órára, ne sétálnék többször itt körbe.

As érettségítől a munkavállalásig

Hogyan zajlik az etióp egyetemista élete? Mit tanul, minek örül, mire számíthat? Hogyan kerül be az egyetemre, és hogyan kerül ki? Erről szölv a ne felejtstük el, hogy a világ egyik legszegényebb (140 US\$ GNP-val a világ ötödik legelmaradottabb) országáról van szó.

Tíz évvel ezelőtt a forradalom győzelmekor a lakosság hét(!) százaléka volt írástudó, jelenleg a felnőtt lakosság több mint fele ír és olvas. Ez a szervezett oktatás az új rendszernek, talán a legnagyobb eredménye. Általános iskolába az elvileg létező tankötelezettség ellenére vidéken a diákok kevesebb, mint fele jut el. Mert messze van a legközelebbi iskola, és nemhogy közlekedési eszköz, de út sem visz oda. El lehet képzelni, hogy a vidéki lakosság 80%-a a legközelebbi földútól — ami az esős évszakban kb. három hónapig járhatatlan — több, mint 5 kilométerre lakik?

Minden hatodik középiskolás-korú gyerek részt vesz középiskolai oktatásban. Tizenkét évi tanulás után kora tavasszal nekikülnek az egy hétig tartó, kizárólag írásbeli érettséginek. Többségük igyekszik jó eredményt elérni, hiszen az érettségi eredmények alapján lehet bejutni az egyetemre, főiskolákra és más továbbképző intézményekbe, külön felvételi vizsga nincs. A jelenleg összesen 16 000 egyetemistát a tudásvágyon

kívül az is ösztönzi, hogy számukra az állam garantáltan munkát biztosít (ha nem is ott, ahol szeretnék, hanem kijelöléses alapon), míg a középiskolát végzetteknek maguknak kell állást találniuk, és ez bizony nem könnyű.

Az egyetemi helyeket tehát a legjobb érettségi eredményt elérőkkel töltik be. A hallgatókat a karok között az egyéni kívánságok és — elsősorban — a lehetőségek szerint osztják szét. Az első évi, karonként egységes oktatás után a diákok — megint csak a fenti elv alapján — szakosodnak, azaz bizonyos tanszékhez kerülnek. Mihozzánk évente 100 másodéves kerül.

A diákoknak hetente 15–18 órájuk van. A tárgyak zömét a szaktanszék oktatja. Ha a diák minden akadályt sikeresen vesz, a negyedik év végén diplomás közgazdász lesz. (B. A. azaz Bachelor of Arts cím viselésére jogosult).

Minden vizsga írásbeli és tesztjellegű. Ez egyfelől könyvnyebbség a hallgatónak, aki a vizsgát sem anyanyelvén, hanem angolul teszi, másrészt viszont a diplomamunka írásáig nem kényszeríti őt senki és semmi (TDK itt ismeretlen fogalom), hogy gondolatait megfogalmazza és leírja. A vizsgák 2–4 óra hosszát tartanak. A vizsgaidőszak 6 munkanap, ezalatt a hallgatók 5–7 vizsgát tesznek le. Volt diákom, aki 9 órát írásbelizett egy nap alatt.

Egyetemi munkám legkellemetlenebb része a vizsgáztatás a Karácsony Teremben (X-mas Hall). Ez a kb 1000 fős hodály a nevével onnan kapta, hogy annak idején a császár minden karácsonykor itt kegyeskedett megajándékozni néhány szegényt. Most ez a menza. Reggel nyolcig reggeliznek itt a diákok, utána letörlik az asztalokat, székeket, bevonul 6–800 hallgató és elkezdődik a vizsga. Ebéd után 2-kor ugyanez. Ha megemlítem, hogy a helyi ételek számunkra legalábbis szokatlan szaga a kollégiumi mosdási lehetőségek korlátozott voltából eredő következményekkel és a rossz szellőzéssel párosul, akkor talán érthető, hogy miért nem veszek részt nagy lelkesedéssel itt egy félévben azon az 5–6 vizsgán.

A vizsgadolgozatokat a tárgyat oktató tanár kijavítja és pontozza. Ami ezután következik, azt még a mai napig sem tudom teljesen megemészteni. A pontszámokhoz ugyanis osztályzatokat kell rendelni, oly módon, hogy a jegyek eloszlása Poisson elosztásnak feleljen meg. Az osztályzatok: A=4-es, B=3-as, C=2, D=1, F=failed, bukott, tehát 0. Így kb. annyi százalékban kell buktni, ahány A-t adunk és a C-nek kell kitenni a dolgozatok 50%-át. Ez még mind semmi, ugyanis ezt a százalékos elosztást — amit akkor is számon kérnek, ha 8 és ha 300 diák van egy csoportban — be kell mutatni a tanszéki félévzáró értekezleten, és a testület dönt arról, hogy az egyes oktatók eloszlási görbéje szép-e (pl. az A csak egyszámjegyű lehet, az estísek eredménye rosszabb kell, hogy legyen, mint a nappalisoké, mert ugye nekik nincs annyi idejük tanulni, a tavalyihoz képest nem túl jók-e a jegyek, stb.), és ha nem teszik, akkor az oktató köteles megváltoztatni a -tól-ig ponthatárokat... Úgy tudom, hogy ez a rendszer ilyen kiélezett formában csak a mi karunkon létezik.

A következő rendszer azonban általános. E sorok írásának hetében vezettek be az utóvizsgát. Ezidáig csak pótvizsga volt, azaz aki hivatalosan igazolta, hogy a vizsga időpontjában beteg volt, az később vizsgázhatott. Aki megbukott, az felsőbb osztályba léphetett, de fel kellett, hogy vegye a tan-

ORBÁN GYULA

A csend békessége

egyszerű ez: a tükör szigorúsága idegen utcákon tereken más idő szerinti beállításban késeltetett expozíció befelé forduló arccal irányíthatatlan újratermelődés zsarnok egék kényszere alatt a kiszáradt folyómedrek vonalait követő léptek gépies identitása tudat-foszlányok a szélben: kiáltás kopár hegytető-létezés a fővenyre vetett csigaházak kegyetlen spirálvonalai a simára csiszolt kövek: a magukba zárt elveszett idő és csend! az éjszakák szomorúsága: csend zuhanok tovább

Zsubori Ervin

ALTERNATÍVA

a dőlő létrába kapaszkodni könnyű de a halálhoz vezet

próbálj meg repülni és tied lesz a lét

Végállomástól végállomásig

végül mindenki leszáll

ki ajtót feltépve örült sietéssel ki közönyösen hogy hol mindegy is talán ki feldühödten mert elaludt s tovább ment ki aznap kiküzdött ráncokkal homlokán

de végül mindenki leszáll

a végállomás híd egy percg magam vagyok aztán megint:

újraéledő reménnyel várom hogy ismét induljon a vonat

visszafelé velem

Szelrobbanás

robban a szél orkán csapkod ködlevelet betemet tépi a fedelet szilánkot szór szerteszét már hallani nesztét a beszéd szétfroccsen közei visszhangzik vermein

hogy koppan odadobban dől éperfaág felveri a csend otthonát megtépett szavát elhordja mint elszáradt mohát mint könnycsepp néma illatát

tárgyat a következő évben is, és annak végighallgatása után vizsgázhatott. Ennek következménye lett a diákok túlerheltsége, órák, vizsgák egybeesése stb., és olyan furcsaságok, mint hogy egy diákom, aki már megírta a diplomamunkáját, azért nem végzett, mert a másodéves angolból (tehát az oktatás nyelvéből) még „nem jött össze” a vizsga.

Ez a rendszer most annyiban változott, hogy egy tárgyból egyszer, az egyetemi évek során összesen kétszer lehet sikertelen vizsgát, pótvizsgáként megismételni.

Évismétlés nincs. Ha — a fenti betűkhöz utalt számokat figyelembe véve — a diák az első félév végén, 1,5-nél, a második félév végén 1,75-nél rosszabb átlagot ér el, akkor ki van rúgva. Ugyanerre a sorsra jut, ha másodszor is 1,75 alatti eredménnyel zárja a félévét, illetve a kumulált átlaga két félév végén 2,0 aláesik. Fellebbezés, különös méltányosság nincs.

A diákok diplomamunkájukkal az utolsó előtti félév közepén kezdenek el foglalkozni. A témákat a tanszékvezető fogadja el és ő osztja szét a diákokat, minden oktatóhoz 5–6 diákot rendelve. A hallgatók a diplomamunkájukat fejezetenként kötelesek bemutatni, így rendszerint biztosítható, hogy határidőre elkészüljenek. Sajnos, az a tény, hogy az egyetemisták 4 éven keresztül szinte kizárólag tesztvizsgát tesznek, és hogy önálló munkára nem kényszerülnek, megmutatkozik a diplomamunkák minőségében is.

A friss diplomások a Munkaerő Közfvetítő Hivatalnál kell, hogy jelentkezzenek, ahol különböző minisztériumokhoz rendelik őket, ott tudják meg tényleges állomáshelyüket és munkakörüket.

Diákélet

A diákok zöme a modern, gazdaságosan berendezett, 4 ágyas szobákban álló kollégiumokban lakik. Sokan azok közül is, akiknek szülei a fővárosban laknak. A tömegközlekedés ugyanis — amely autóbusz-közlekedést jelent — nem képes megbirkózni az igényekkel, a buszok ritkán járnak, borzasztó zsúfoltak, ezért a lakosság zöme taxival — ami szinte kizárólag iránytaxi — közlekedik. A város sűrűbben lakott túlsó részéből 3–4 átszállással eljutni az egyetemre nemcsak időigényes, de a havi 40–50 Birr kiadás is erősen terhelte a családi költségvetést. A kollégiumi elhelyezés ingyenes, a napi étkezésért minimális térítést kell fizetni. (Tanulmányi ösztöndíj nincs).

A kollégiumokban a szociális és kulturális eszközökkel való ellátottság szegényes, de így is a szülői házhoz képest határozott előrelépést jelent a hallgatók nagy része számára. Itt pl. egész nap (hideg) folyóvíz van, míg a fővárosban lakó szülők — illetve a kivétel nélkül álló szabály szerint a család nótájai — jelentős része is a kútról hordja a vizet agyagkorsókban. Este a kollégiumi szobákban és a kiürült tantermekben villanyfény mellett lehet tanulni...

★

A diákok az előadótermekben, az egyetem kertjében, a könyvtárban és a kollégiumi szobákban töltik napjaikat. Az előadások látogatása gyakorlatilag 100%-os, annak ellenére, hogy a részvételt nem ellenőrzik. A diákok ugyanis tudják, hogy enélkül eredményes vizsgát tenniük szinte lehetetlen, több okból.

Egyetemi jegyzet, illetve tananyagként használt és mindenki által beszerezhető könyv nem létezik, ezért a vizsgaanyag gerince az előadás és az oktatók által készített, illetve könyvekből kimásoltatott és a diákoknak kiadott segédanyag.

Az oktatás kötelező nyelve az angol. Ez a régi időkben nyilván kényszerből — tananyagok és oktatók hiánya — hozott döntés nagyon sokat segített az évszázadokig külvilágtól elzárt országnak bekapcsolódni a nemzetközi életbe. A diákok számára azonban megnehezíti az anyag megértését és elsajátítását. Legtöbbszörnek ez harmadik, negyedik nyelve, nem kivétel és a hallgató, aki otthon szülei nyelvét, a tigrét, vagy (és) oromót beszéli, az alsóbb iskolákban a hivatalos nyelvet, az amharát és most itt az egyetemen az angolt használja. Így, ha nem is szabályos, de érthető, hogy néhány, nem külföldön végzett fiatal kollégám át-átvált az órán az amhara nyelvre.

Az egyetemisták a kötelező irodalomhoz kétféleképpen juthatnak. Az egyik lehetőség a könyvraktárból való kölcsönzés, elsősorban a forradalom előtt kiadott, és akkor nagy példányszámban beszerzett könyveket lehet egy félév során egyszer, rövid időtartamra kivenni. A frissebb és az oktatáshoz nélkülözhetetlen könyveket az oktatók részére a „fenntartott könyvek” polcára helyezik. Mivel egy-egy műből 3–5 példány áll rendelkezésre, és ezt gyakran több száz diák szeretné forgatni, csak egy-egy órára lehet naponta kikölcsönözni a könyvet olvasótermi használatra.

A tizenhat hetes szorgalmi időszakot követi a nagyon rövid vizsgaidőszak. Tapasztalataim szerint a hallgatók fegyelmeztettek, a család és egyéb huncutságok igen ritkák. Ez nemcsak az etióp ember alkatával magyarázható, hanem azal is, hogy egy ilyen lebukás nagy valószínűséggel az egyetemi pályafutás végét is jelentené. A vizsgajegyeket a már említett procedúra végén a tanszéki hirdetőn közlik. Panasznak, javítás kísérleteknek stb. helye nincsen.

Végül hadd írjam le véleményemet a diákokról. Az első időkben nagyon meglepett, hogy mekkora különbségek vannak az egyes szakok hallgatói, illetve az estísek és nappalisok képessége és felkészültsége között. A másik tapasztalatom, hogy — a jobb képességű nappali hallgatók — a leadott anyagot szinte egy-az-egyben visszaadják a vizsgán, de amennyiben önálló gondolkodásra, akár egy fél lépéssel való előrehaladásra lenne szükség, szinte kivétel nélkül „lemerevednek”. Miután többszörösen meggyőződtem arról, hogy tényleg értelmes emberek esetében is ez a helyzet, igyekeztem a dolog végére járni.

Az alábbiakra jutottam. Ezeknek a fiataloknak az eddigi életük során nem halmozódtak fel olyan tapasztalataik, ismereteik, amelyekre a tananyagot építeni lehet, illetve amely ismereteket a tananyag szinthez kellene. Egy tantárgy keretében tervezési esettanulmányokkal foglalkoztunk, egy íparvállalat tevékenységéről volt szó, amikor fenti sejtésem igazolására, magán-közvéleménykutatást végeztem utolsó éves hallgatóim között. Ami most következik, az — sajnos — egyáltalán nem vicc. A közel száz hallgató közül senki sem volt még gyárban, gépet kizárólag egy fajtát láttak működésben, a varrógépet, amivel a piacokon az utcákon a férfiak varrtak, szőget a falba eddig összesen nyolcan vertek be és az osztály kb. fele tudta, hogy egy emeletes házban miért kell alapot ásni. (Jó, jó, tudom, hogy közgazdászok, de akkor is...).

Meggyőződésem, hogy ezért sem az egyéneket, sem környezetüket nem lehet és nem szabad elmarasztalni. A problémát abban látom, hogy ilyen körülmények között az egyetemen olyan tananyagot tanítunk, amit a fejlett országok egyetemén dolgoztak ki. Nagyon kevés olyan könyvet láttam, amelyik az itteni tényleges igényeket elégítené ki.

★

Nyári szabadságom alatt azt ígértém a szerkesztőségnek, hogy már októberben küldöm innen a tudósítást. Am október elején Mengisztu elnök bejelentette azt, ami már várható és érezhető volt: az országban a szárazság és más okok miatt súlyos éhínség van. 8–7 millió ember éhezik. Ekkortól kezdve Etiópia a világ figyelmének központjába került, úgy tudom, az otthoni sajtó is bőven foglalkozik az országgal. Ezért jobbnak láttam félretenni a témát. Most azonban — 1985. tavaszán — arra gondoltam, talán érdekes lenne az otthoniakat megismertetni azzal, hogyan zajlanak a hétköznapiak Etiópiában az egyetemen és a fővárosban ilyen körülmények között.

Korosztály — generáció — nemzedék

Utólag szeretnénk hírt adni Kéri László előadásáról, mivel az EFIN előadásai közül eddig erről nem jelent meg írás, pedig mondanivalója érdekes és fontos kell legyen számunkra.

Kéri László az ELTE Jogi Karának fiatal oktatója, a Társadalomtudományi Intézet ifjúságkutatási főiránya egyik területének vezetője. E témakörrel szolt előadása is az EFIN-en, melynek legfontosabb kérdéseit igyekszem most felvázolni, hiszen e rövid ismertetőben a kétórás előadás árnyaltabb bemutatására nem tőrekedhettem.

Bevezetésképpen az előadó azt eszeltte, hogy a társadalmi folyamatok értelmezésekor a generációs metszet vizsgálata sem helyettesíti más szemléletmódok problémamegoldási szerepét, tehát csak egy a sok közül, olyan megközelítési mód viszont, amivel érdemes foglalkozni.

Ezután az ifjúsággal kapcsolatos három fő problémakörrel beszélt. Az első kérdéskör, hogy hogyan vettük be az ifjúságot a politikai rendszerbe, hogyan viszonyul az ifjúság a politikához, milyen a politikai rendszer, részt vehet-e benne, illetve részt akar-e venni benne az ifjúság, ugyanazt a rendszert és ugyanígy akarja-e folytatni? A második problémakör az ifjúság társadalomba való beilleszkedése során keletkező konfliktusok. Hiszen — mint Kéri László elmondta —, a pályakezdés összes paramétere (bérése, foglalkoztatás, lakáshelyzet) kedvezőtlen, s ezek javulására nincs is kilátás, vagyis hosszabb távú konfliktusokról van szó. A harmadik kérdés a nemzedékváltással kapcsolatos. Mivel a konszolidáció első nemzedéke nyugdíj előtt áll, kérdéses, hogy ki veszi át a helyét a vezető pozíciókban. Egy nemzedék lép-e a helyébe, vagy több korosztály?

Itt került sor arra, hogy az előadó tisztázza a korosztály, a generáció és a nemzedék fogalmak közti különbséget. A társadalomnak azok a csoportjai, amelyek egyforma időségek, mind korosztályok. Egy-egy korosztály csak akkor generáció, ha tudatosul benne saját helyzetének „más”-sága a többi korosztályhoz képest,

vagyis ha kialakul a korosztály „mi”-tudata. Ennek a tudatnak a kialakulása még nem elegendő ahhoz, hogy egy generáció nemzedékké váljon. Ennek feltétele, hogy a generációnak történelmi szerep jusson, vagyis egy történelmi korszakváltás főszereplője lehessen.

Magyarországon ma két nemzedék van. Az egyik még a második világháború előtt és alatt vált nemzedékké. Ma már kevesen élnek közülük, ők a legfelsőbb vezetésben vesznek részt. A másik a már említett nyugdíj előtt álló nemzedék, az 56 utáni konszolidáció főszereplője. A széles értelemben vett vezetési funkció ma lényegében e nemzedék kezében van, mivel a vezetői mobilitás a meglévő vezetők egymás közötti cserélődéséből áll. Néhány 30—40 éves is bekerült a vezetésbe, ez viszont együtt járt generációs jegyek levételével.

A mai harmincévesek már csak generációt alkotnak. A nemzedékről teremtett mítosz csak utólagos, melyet ők maguk hoztak létre, hogy megmutassák a generáció ténylegesen nem létező történelmi szerepét, jelentőségét. E generáció a 60-as évek végére nőtt fel, s a reformeufó-

riának köszönhetően a politikai aktivitás, a „mindenkire szükség van” elve jellemzi őket. Részt akarnak venni a politikai vezetésben, de mivel más csatorna nem maradt számukra, így a KISZ-en keresztül próbálják érdekeiket érvényesíteni. Ez az egyik oka annak, hogy a KISZ nem megfelelő érdekképviselő szerv, hiszen hogyan képviselje egy szervezet egyszerre több korosztály egymástól nagyon is eltérő érdekeit?

A mai huszonévesek korosztálya lényegesen különbözik a harmincévesekétől. Ők már nem akarnak politikailag aktívak lenni, családottak, de nincs is a politizálásra idejük, mert a pályakezdés nehézségeivel vannak elfoglalva. Minden idejüket lekötö a második és a harmadik gazdaságban végzett munka, s ha majd megteremtették maguknak a megfelelő életkörülményeket, akkor sem fognak részt venni a politikában.

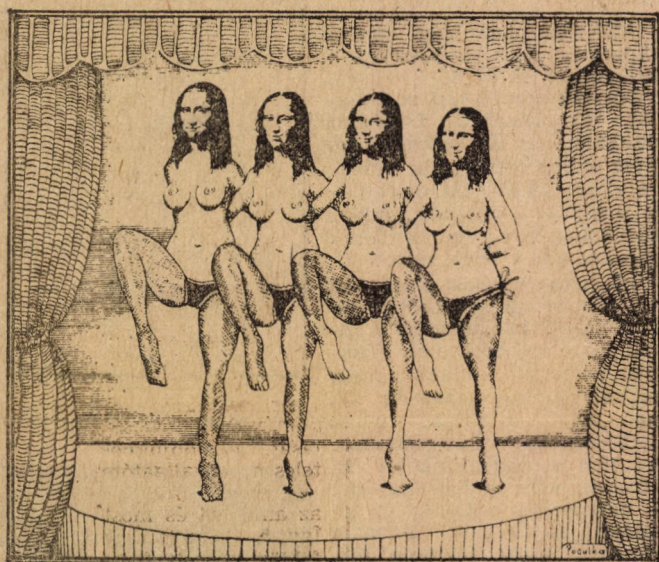
A legfiatalabb korosztály, amit még jellemzett az előadó, a mai tizenévesek. Az ő értékrendjük éles ellentétben áll a mai huszonévesekével. Számukra már egy pillanatig sem hitelképes az intézményesen kapott politikai dresszúra, amelynek alávetik őket. Tehát

az ifjúság e csoportját már nem éri csalódás e téren. Számukra a hivatalos értékek eleve nem elfogadottak, de mivel nincs helyettük más, így értékrendjük nem kialakult, pusztán napi választások dominanciája jellemző rá. Mindez azonban nem általánosan érvényes, főleg az ipari centrumokban alakult ki, és innen terjedt szét.

Egy várható konfliktusra hívta fel figyelmünket ezután az előadó. Az 1973—78 közötti nagy születési korosztály (akik ma még gyerekek, de 5—10 év múlva ifjak lesznek) politikai szocializációja, azaz a társadalomba való beilleszkedése konfliktusos lesz. Ők ugyanis minden tekintetben rosszabb helyzetben lesznek, mint az öregebb korosztályok, mivel sokkal többen vannak. Kérdéses, hogyan fognak beilleszkedni, elfogadják-e majd ezt a rendszert rossz körülményeik ellenére, nem fognak-e radikálizálódni? Hiszen léptetőben vannak azok a csatornák, amelyek eddig lekötötték a fiatalok aktivitását. Ilyen például a tömegsport, amelynek fejlesztésére ma nincsen pénz, az autonóm ifjúsági kultúra, amelynek kiépítésére sajnos nem sok remény van, vagy a KISZ, amely egyre kevesebb fiatal foglalkoztat, s úgy néz ki, hogy a jövőben sem fog megváltozni ez a helyzet. És végül fontos kérdés, hogy honnan lesz majd e korosztály számára negyeddöntő új munkahely? Az előadó véleménye szerint ma még talán segíthetnek a helyzetben, ha megfordítanánk a folyamatot, ha a csatornák leépítése helyett azokat kiépítenénk, ha előre látóan foglalkoznánk e korosztály helyzetével. De jó magyar szokás szerint majd csak akkor fogunk ezzel foglalkozni, ha már szorít a cipő, ha már e konfliktus kirobant és sokkal nehezebben lesz kezelhető.

Kéri László végzetül az ifjúság politikai szocializációjának egyik alapvető hibáját említette meg: az ifjúság nevelése, oktatása során olyan idillikus, konfliktusmentes társadalomképet kap, amely nem készíti fel a valósághoz, a konfliktusokhoz, a konfliktusok túrára.

P. Sz.

Az EFIN politikai tanácskozásának értékelése

(Az egyetemi KISZ-bizottság április 25-i ülése elemezte, értékelte az Egyetemi, Főiskolai Ifjúsági Napok rendezvénysorozatát. Az EFIN politikai, szakmai előadásait, kulturális programját, az öntevékeny körök fesztiválját nagyon sikeresnek tartja. Az együttműködést és a hangulatos jelzi, hogy 17 budapesti felsőoktatási intézmény sok tucatnyi öntevékeny köre, diákja vett részt aktívan a szervezésben, a résztvevők száma pedig túlszállta a 3-4 ezret. Külön-külön is köszönet illeti ezt a 17 intézményt, amelyek a korábbi EFIN-eken nem tapasztalt együttműködést megvalósították. A KISZ-bizottság külön kiemelte a Tanítóképző Főiskola, a Közgáz-on belül pedig a Rajk László Szakkollégium, a Közgáz Klub, a Ráday Klub, az instruktori szakkibizottság kiemelkedő munkáját. Köszönetet mond az egyetem vezetőinek és az illetékes szakembereknek (technikusok, sokszorosító, gondnokság stb.) a sok megértésért, türelemért és segítségért. Itt most csupán az EFIN politikai tanácskozásáról egyhangú szavazással elfogadott KISZ-bizottsági értékelést idézzük.)

(...) A politikai programok közül, jellegéből következően, kiemelkedő fontosságú volt a politikai tanácskozás, amelyre „Az egyetemi, főiskolai ifjúság helyzete, törekvései társadalmunkban” címmel került sor.

Az ötórás rendezvényen 240 fő részvétele mellett (a tanácskozás végére ez a szám 80-100-ra csökkent) 23 hozzászólás hangzott el. A vitában a hozzászólók többsége az MKKE, az ELTE hallgatóiból, különböző szintű KISZ-vezetőkben állt. Az éles, időnként indulatos vita, amelyben gyakran előfordult egymás véleményének figyelmen kívül hagyása, ott a helyszínen nem zárult a résztvevők véleményének közeledésével. A hozzászólások színvonala változó képet mutatott, megjelentek mindkét értelemben szélsőséges hangulatok, érzelmek is. A vitában jól elkülöníthetően jelent meg, hogy a résztvevők, valamint a szervezők eltérően értelmezték a politikai tanácskozás célját.

A KISZ-vezetők alapvetően a KISZ-nek a társadalomban betöltött helyét, szerepét, a különböző hallgatói közösségek, öntevékeny csoportok helyzetét igyekeztek értelmezni, megmagyarázni, illetve később sok esetben megvédeni. Többen részletesen kifejtették a KISZ által, a KISZ-ben az elmúlt években végbement változásokat, a KISZ intézményen belüli szerepét illetően. Elmondták, magyarázták, népszerűsíteni próbálták a korábbi monopóliumot és a jelenlegi programként elfogadott hegemonizálás közötti különbséget, annak hatását az intézményen belüli viszonyokra. Alapvetően tehát szerepfelfogásbeli, mechanizmusbeli és szervezeti változásokkal érveltek.

A résztvevők egy másik csoportja (köztük a Rajk László Szakkollégium több tagja, ELTE-hallgatók), annak a véleményüknek adtak hangot, hogy az egyetemi, főiskolai ifjúságnak határozottan véleményét kell mondania, bele kell szólnia alapvető társadalmi kérdésekbe, és erre ez a legalkalmasabb fórum. Ezt néhány konkrét kérdés kapcsán (amelyek valóban aktuális és fontos társadalmi problémák) elmondott állásfoglalás-jellegű hozzászólásokon keresztül tették meg. Ily módon hangzottak el véleményük a tanácskozáson a környezetvédelem kérdése (közülük is különös súllyal a Bős-Nagymarosi vízi erőmű építésének indokolatlansága), a határainkon túl élő magyar nemzetségek sorsának romlása, ezzel kapcsolatban az állami és pártvezetés felelőssége, a második gazdaság min-

tására a második oktatás létrehozásának szükségessége, a felsőoktatás megreformálásának igénye, a társadalmi egyenlőtlenségek kérdése, különös tekintettel a szegénység problémájára. Ezek a vélemények, állásfoglalások felkészületlenül érték a KISZ-vezetőket, a KISZ-szervezetet magát, akik nem vagy csak érintőlegesen tudtak reagálni, viszonyulni, miután ezekben a társadalmi kérdésekben nincs a KISZ-nek önálló véleménye (illetve amelyikben létezik valamilyen szintű, színvonalú, azt sem érzékeltették több esetben), így eleve védekező szerepben jelentek meg a közülük hozzászólók. Ezt a jelenlévő KISZ-vezetők közül többen nem is vállalták. Sokan az elhangzott hozzászólásokat a KISZ elleni támadásnak fogták fel, akkor is, ha azok társadalmi kérdésekben megfogalmazott vélemények voltak (természetesen a hozzászólások többsége jelentett egy erős, indirekt kritikát, de nemcsak a KISZ-szel kapcsolatban, inkább a társadalmi reformfolyamatok elmaradása, elhúzóda miatt).

A KISZ-vezetők helyzetét nehezítette, hogy a felvetett problémák többségével kapcsolatban a pártnak sincs egyértelmű, nyilvános és részletes álláspontja.

Felvetődött az ifjúsági mozgalom országos szinten megvalósuló sokszínűségének szükségessége is, amely több ifjúsági szervezetet (pl. szakmai egyesületek, körök, mozgalmak) feltételez. Ez a hegemon szerep országos szintű megvalósulását is jelenti. Alapvetően nem kérdőjelezték meg, hogy továbbra is a KISZ legyen az egyetlen politikai szervezet az ifjúság körében. A független ifjúsági szervezet létrehozásával kapcsolatos elszigetelt vélemény ily módon tartalmilag ellentmond a hozzászólások összességének, mivel a független ifjúsági szervezet létrehozása csak egy újabb szervezetet jelentene. A hozzászólások az ifjúsági mozgalom kiszélesedésének keretében pl. a Hazafias Népfrontot tudják elképzelni.

A politikai tanácskozás a következő tanulságokkal zárult a KISZ-bizottság számára:

— A korábbi monopóliumhelyzettel szemben a hegemon szerep felvállalása aktív tevékenységet feltételez, és csak akkor valósulhat meg, ha önállóan viszonyulni tudunk társadalmi kérdésekhez is.

— A véleményünknek nyilvánosságot kell adnunk és azt képviselnünk kell minden fórumon.

— Továbbra sem elég az egyetemen belüli viszonyok alakításában való részvétel, nemcsak a szervezeti feltételek további változtatása fontos feladat.

— Tartalmilag jól előkészítetten véleményt kell kialakítani akkor is, ha látszólag másokban még nem alakult ki határozott, kellően kimunkált elképzelés egy adott kérdéssel kapcsolatban (erre jó példa az oktatási reformhoz való korábbi viszonyulás).

— Rendkívül fontos a legutóbbi küldöttgyűlésünkön a hallgatói bázissal kapcsolatban megfogalmazott feladatok következetes végrehajtása.

KISZ MKKE Bizottsága

Előszó

A VILÁGOSSÁG 1984/12-es számában TÁLAS BARNÁ izgalmas elemzése olvasható ÁTMENET ÉS TÖRTÉNELMI HÁTRÁNY címmel.

A szerző azt mutatja ki, hogy az elmaradott országokban a szocializmusba való átmenet előkészítésének formája a fejletlenség minél előbbi leküzdését célzó, „az árutermelést és az értéktörvény szabályozó szerepét korlátozni és kiküszöbölni igyekvő, a formális szocializálást és a természetes tervgazdasági szemléletet előtérbe helyező és erőltető preszocialista forma lett, nem pedig a marxizmus klasszikusai által — a legfejlettebb országokra — értelmezett szocialista forma”. Ebből számos következtetést von le a tanulmány:

„Először is, védhetetlen támadási felületet, egyúttal hatékony ideológiai fegyvert nyújtunk a szocializmus ellenfeleinek, s újabb szakadásokkal fenyegető, terméketlen vitákat idézhetünk elő a nemzetközi kommunista mozgalomban, ha a szocializmust nem a maga realitásában, kialakulásának tényleges történelmi menetében és szakaszaiban mutatjuk be, hanem a valóságtól elvonatkoztatott elméleti sémák alapján, s ennek során a preszocializmust a szocializmussal, a preszocialista felépítményrendszert pedig a megvalósult szocializmus felépítményrendszerével azonosítjuk.

Másodszor, félrevezetjük a saját tömegeinket és a nemzetközi munkásosztályt is, romboljuk körünkben a marxizmus — leninizmus és a tudományos szocializmus hitelét, ha nem mondjuk meg világosan és egyértelműen, hogy azok a deformációk és torzulások, amelyek a szocializmusba való átmenet preszocialista szakaszában szinte valamennyi szocialista országban előfordultak, nem a szocializmus immanens sajátosságai, hanem a szocialista forradalmak történelmi paradoxonának, a szocializmusba való átmenet sajátos történelmi körülményeinek a következményei.

Harmadszor — s számunkra talán ez a leglényegesebb —, szükséges volna minél hamarabb és minél szélesebb körben tudósítani, hogy egy valóban szocialista elvek és törvényszerűségek szerint működő, modern közösségi társadalom felépítését nem lehet a preszocialista fejlődési szakaszban kialakult felépítményrendszerre támaszkodva eredményesen megvalósítani. (Ha) a termelőerők és a termelési viszonyok között keletkező ellentmondások nem kerülnek idejében feloldásra, a nagy áldozatok árán létrehozott modern termelési kapacitások bővülését nem követi megfelelő ütemben sem a gazdasági intézményrendszer és a gazdasági irányítási módszerek megreformálása, sem pedig az emberek közötti kapcsolatok átalakulása, mindezek következtében (...) a gazdasági hatékonysága nem javul kielégítő mértékben (...), végső fokán súlyos gazdasági és politikai

valsághelyzetek kialakulását eredményezheti

(...) Ilyen helyzetek kialakulását csak úgy lehet elkerülni, ha az adott ország politikai vezetése — felismerve a társadalmi és gazdasági fejlődés objektív követelményeit és mozgástörvényeit — (...) olyan módon alakítja át a társadalom politikai, jogi és ideológiai felépítményrendszerét s intézményrendszerét, hogy az (...) megfelelő mozgásformát és mozgástérrel biztosítson a termelőerők és termelési viszonyok között keletkező ellentmondások folyamatos feloldásához. (...) Ennek a folyamatnak a fő iránya (...) csak a hatalom túlzott mértékű koncentrációjának csökkentése, a hatalmat gyakorló politikai szervek és államhatalmi szervezetek intézményes társadalmi ellenőrzések erősítése, a döntési jogkörök decentralizálása, a meglévő intézményrendszer folyamatos korszerűsítése és demokratizálása, vagyis összefoglalóan: a szocialista demokrácia szakadatlan fejlesztése révén érhető el.”

Ugyanez a számban SCHLETT ISTVÁN írása olvasható A VALÁSZTÁS JOGÁN címmel — GONDOLATOK A ZSIDÓKÉRDÉS, ASSZIMILÁCIÓ, ANTISZEMITIZMUS CÍMŰ KÖNYV-KAPCSÁN alcímmel. A hiánypótló válogatást, a magyar szellemi jeleseknek és tárgyú tanulmányait olvasva összegzi Schlett István: „Azért is örülünk ennek a kötetnek, mert megmutatja, hogy a zsidókérdés nemcsak 1944, mert e tanulmányokat olvasva meggyőződhetünk arról, hogy az »Endlösung« nem fátumszerű volt, hogy voltak alternatívái. (...) Hát lehet másról beszélni ott, ahol az »eredmény« milliók legyilkolása volt?”

Lehet, sőt kell. Nem mentegetve a menthetetlent, semmilyen szempontból. Lehet, sőt, többről. „Kik a zsidók, mi a zsidóság?” Bibó István — e kötetben végre megjelent — így felel: „Ha az ősi közösségről van szó, a rítus közösségébe beletartoztak, ha a zsidó vallásról, úgy a zsidó vallásúakról, ha a zsidó nemzetéről vagy nemzeti kisebbségről, úgy a nemzeti öntudattal bírókat, ha a zsidók lelki vagy magatartási reakcióiról, úgy azokat, akik a zsidóság valamiféle közösségébe még beletartoznak, ha a környezetnek a zsidókkal szembeni reakcióiról van szó, akkor azokat jelenti, akiket a környezet zsidóként tart számon, ha pedig a zsidóüldözésekről van szó, akkor az üldözők által megszabott kört jelenti” — idézi Bibót a cikk. Az alternatívák keresése során nem kerülhet meg az antiszemitizmus okainak megismerése sem. Ehhez is Bibó visz a legközelebb. „Példamutatónak tartjuk bátorságát” — írja Schlett —, „hogy a tömegvilágosság iszonyata után oly rövid idővel mert tárgyilagosan — de persze nem szentvélenül — beszélni a kérdéssről. Tiszta személyisége és szuveren gondolkodása (...) »teljes igazságra« való törekvése teszi példaadó mintává politikai esszéjét. Bibó (...) pontos elemzésekkel mutatja ki, hogy az antiszemitizmus jelensége is összetett, hogy a középkori előzményekre visszanyúló előítéletek meglelte és

az antiszemitizmussal a tömegelégedetlenséget levezetni igyekvő

politikai erők szándéka mellett másra is szükség volt. Ha úgy tetszik, a történelemre, amely létrehozta és fenntartotta a zsidó »másságot«, s amely a zsidóknak és a nem zsidóknak »irritáló tapasztalatokat« szolgáltatott egymásról. S a Rajnáól keletre eső Európa »társadalomfejlődésének zavaraira«, »melyek során olyan társadalmi folyamatok, mozgalmak és válságok, melyek a maguk egyenes útjain lezajlani nem tudnak, zsidóellenes mozgalmak irányába fordulnak és fordíthatnak el; ezek okozzák, hogy egyes országokban a zsidókkal kapcsolatos szokványos általánosítások valósággal rémképekké válnak és a zsidókérdés és antiszemitizmus központi társadalmi és politikai problémává válik. (...) Az előítéletek elleni harcnak ... mindenestől kell irányulnia mindenféle gyűlölködés, üldözés, előítélet, babonás vád, az ember és ember közötti végtelenszerű különbségek feltételezése és hirdetése ellen. Hasonlóképpen a társadalmi kérdések elterelése céljából felvetett zsidókérdés és antiszemitizmus ellen sem lehet küzdeni másképpen, mint a társadalmi kérdéseknek mindenestől való megoldásával. (...) A társadalmi problémákat nem jó katonai »feladványok« módjára felvetni, mert a »megoldás« is nagyon háborús és esztétik módjára fog alakulni. A világnak éppen elég nyomorúságot hozott az az emberfajta, mely azt hiszi, hogy egy kérdést ... »megoldani« annyit tesz, mint tüzzel-vassal olyan feltételeket teremteni, melyben az megszűnik kérdés lenni.” — figyelmeztet Bibó István.

B. K. T.

Az utolsó szó jogán

Emberléptékű cselekvési terek

Sokat gondolkodtam azon, mi kell ahhoz, hogy valaki jól érezze magát az Egyetemen (így nagy betűvel), hogy egyetemista mivoltában lehessen egy megelégedett alapközérzete (amit persze katarzissá fokozhatnak, vagy letargiává nyomhatnak bizonyos események, helyzetek).

Magá a tudás, a tudás megszerzésének öröme fontos feltétele ennek a hangulatnak, de ez inkább szakmai dolog, a mentális-megelégedettséghez nem elegendő (hiszen a tudás elvileg egy üres szobába bezárva is megszereshető, ez pedig igazán nem nevezhető „egyetemista létnek”).

Néhány jó program, egy-két felejthetetlenre sikerült buli (koncert, KEN-vetélkedő, kirándulás) pillanatnyi örömet adhat csupán, amely emlékként megmaradhat ugyan, de nem boldogít.

Hát akkor mi a kulcs, ha van egyáltalán? Igenis van, mégpedig az az érzés, állapot, hangulat, amit röviden így szoktak megfogalmazni: „tartozni valahová” — azt hiszem, ez a legfontosabb.

De hová is tartozhat egy egyetemista a szó igazi értelmében? Tartozhat régi ismerőskörhöz, egy középiskolából, a lakóhelyről maradt közösséghez, ez azonban kívül esik az egyetem körén, tehát nem lehet válasz az előbbi kérdésünkre — azt az „épületen belül” kell megtalálnunk. Vegyük a két végletet. Tartozhatna magához az Egyetemhez („én Közgázos vagyok”), ám egy egyetemhez, mint egészhez tartozni lehetetlen (főleg, ha olyan nagy és ha olyan szétszórta, mint most a miénk) — kifelé, külső ismerőseink felé lehet az Egyetem címkejével demonstrálni, lehet sajátunknak elfogadni, sőt különleges alkalmakkor együvé tartozva fellépni a többi Közgázossal, ám házon belül, tehát a mindennapok idején már nem elegendő az „én Közgázos vagyok” öndefiníciós, mert egyszerűen nem különböztet meg a többitől, másrészt az Egyetem már csak méreteinél fogva sem képes azt a melegséget nyújtani, ami az azonosuláshoz szükséges. A másik véglet az egyén lehetne, azaz a „valahová tartozás” helyett a „valakihez

tartozás” az Egyetemen belül — ez azonban (bár hiánya, a megértő társ, a legbelsőbb barát nélkülözése mindent tönkretehet) a legszűkebb individuális szférába szorítja az élményt, pedig az egyetemista lét mindegyikében magában hordoz valamilyen közösségi vonást is.

Mintegy koncentrikus körökön befelé haladva a következő gyűrű két átteljes pontján a karokat vagy szakokat (az Egyetemhez hasonlóan ezek sem nyújthatnak azonosulási lehetőséget kellő szinten), illetve az állami csoportot találjuk. Utóbbinál már felmerülhet: miért ne? Valójában azonban tapasztalatom szerint igen szerencsés egybeeséseknek kell bekövetkezniük ahhoz, hogy egy felülről, önkényesen összeállított csoport (amely néhány egészen pragmatikus és eseti dolgot kivéve sem közös céllal, sem közös érdekekkel — sőt megkockáztatom — közös érdeklődéssel sem rendelkezik) több lehessen néhány lazán összefüggő klikknél, s képes legyen a „valahová tartozás” élményét nyújtani.

Mi marad hát a koncentrikus körök centrumában? Mi lehet a vonzópontja az egyetemista lét hétköznapijainak? Véleményem szerint azok a szerveződések, amelyeket „másodlagos közösségeknél” szoktak nevezni (mik akkor az „elsőleges közösségek”?), s amelyek központilag szervezettek, vagy egyéni erőfeszítések nyomán, de valamiféle közös cél, közös érdeklődés talaján jönnek létre — az individuális létet minőséileg meghaladó, de még emberléptékű cselekvési teret és azonosulási élményt biztosító tagjainak. A valóban egyetemista identifikáció tehát szerintem valahogy így hangzik: „én Szakkollegista vagyok”, „én SG-s vagyok”, „én Klubos vagyok”, „én Enekkaros vagyok”, „én Instruktor vagyok”, „én TEK-es vagyok”. Aki elfelé nem mondhat el magáról, az azt hiszem ki marad valamiből, ami nélkül ugyan el lehet végezni az Egyetemet, de „egyetemistaként” tenni mindezt aligha lehetséges.

En Közgazdász voltam.

Zsubori Ervin

Zsubori Ervin:

UTÓIRAT

mikor első versem az újságban megjelent már előző nap valami emelkedett izgatottság tartott lebegésben aztán reggel (tudtam még egy óra van hátra) természetesen (majdhogynem fásultan) viselkedtem lubickoltam az előnyben hogy ők még nem tudják amit én tudok és amikor

láttam hogy végre kirakták a megérkezett lapot mint akit nem is érdekel úgy mentem oda dobtam be a pénzt higgadtan s vettem el egy példányt bele se lapoztam ráérősen ballagtam vele hónom alá csapva s mosolyogva köszöntem ismerősömnél látván hogy nála is egy újság (még mindig nem tudja aztán majd belenéz s akkor...) de ötven méternél nem bírtam tovább beálltam egy eldugott sarokba s mint tiltott holmit nyitottam szét az áttizadt papírt és igen valóban ott volt az utolsó oldalon gyönyörűen hibátlanul szedve kurzív betűkkel kivet a veríték úgy éreztem ebben a pillanatban kifesztem a világra úgy éreztem meztelen vagyok és boldog voltam ebben a titoktalanságban jól van öreg mondtam magamnak ez már csak valami nem igaz

örömben vettem 0,20 kg kókuszcsesemegét és odaadtam volna mindenem az első érkezőnek (utóirat: a húsz deka kókuszcsesemegétől megfájdult a gyomrom s a következő napokban mindössze ketten mondták hogy látták megjelent egy versem de azt senki nem mondta, hogy ez már valami)

Lázadás

A legtöbb ember valamiféle „illúziókkal”, elvárásokkal kerül az egyetemre. En is így voltam. Aztán rájöttem, ezeket az elvárásokat nem teljesíti ez az egyetem (se?). Nem feltétlen azért, mert naiv, vagy utópikus az értékrendszerem... Majd leírtam. Így kerültem a Klub Közlönyhöz és a Közgazdászhoz.

Valószínűleg voltak, akiket frásaimmal igazságtalanul megbántottam. És voltak, akik csak úgy érezték...

Az idő múlásával egyre többet láttam, hallottam, tanultam. Sajnos, (vagy hála istennek?) nem mindig a jegyzetektől. Egyre többször háborodtam fel, egyre többször írtam meg és egyre inkább úgy éreztem, valamit tenni kéne. Ezen az egyetemen (is) az egyetlen (egyik?) lehetséges életforma a lázadás. Nem a lázadás a lázadásért! Nem! Hanem a lázadás a szakmailag jobb, emberibb, közösségibb, egyetemesebb egyetemért. Ebben az értelemben lázadni és lázítani — ez legyen a cél.

Vigyázat! A magányos farkast könnyen lenyeli a sűrű rengeteg. Tehát: lázadj, de ne egyedül. Tartozz valahová, valakikhez — például egy másodlagos közösséghez. Aki a lázadásért harcol, az a cél.

Végül soron, azt hiszem, ez az ifjúság „társadalmi” rendeltetése. Elégedetlenkedni, értelmes célokért lázadni, még újabbakat, még jobbat akarni, tenni — mert ez a fejlődés motorja. Az a társadalom, amely az ifjúságból a lázadás szellemét ki akarja őrölni,

mely passzivitásra, belenyugvásra, konformizmusra, kényelmességre ösztönzi, kényeszeríti a fiatal nemzedéket — az a saját jövőjét ássa alá.

★

Maholnap kezembem lesz a diploma. Nem túl rózsásak a kilátásaim. A kezdő fizetésem valószínűleg elég lesz az éhhalál elkerüléséhez. Lakáshoz valószínűleg az elkövetkező húsz évben nem jutok. Vidékre visszamenni nem akarok — a vidékiek megértik, miért. Családalapításra nem érdemes gondolnom — hova, mire?

Mégsem vagyok elkeseredve. Sőt. Minél nehezebb, bonyolultabb, küzdelmesebb, annál jobb, szebb az élet. Vannak emberek, akiket a megoldhatatlannak, nehéznek tűnő feladatok sokkal jobban ösztönöznek, mozgósítanak. Végére is, nagyobb a tét is. Hiszem, hogy az egyetem után is megtalálom a módját az értelmes lázadásnak. És nem akarom, hogy felettem álló, mitizált hatalmi szervezetektől függjön az életem. (Allítólag az én érdekemben, nevemben.)

Legyen a cél: a saját sorsom alakulása minél inkább csak tőlem függjön. Ne engem „igazgassanak”, a nevemben, a megkérdésezésem nélkül — hanem hadd legyek másokkal együtt része a közös irányításnak. Másokkal egyetértve, vagy egyet nem értve, de megvitatva, értelmes kompromisszumok alapján.

Hitem, világnézetem a lázadás.

Budai János

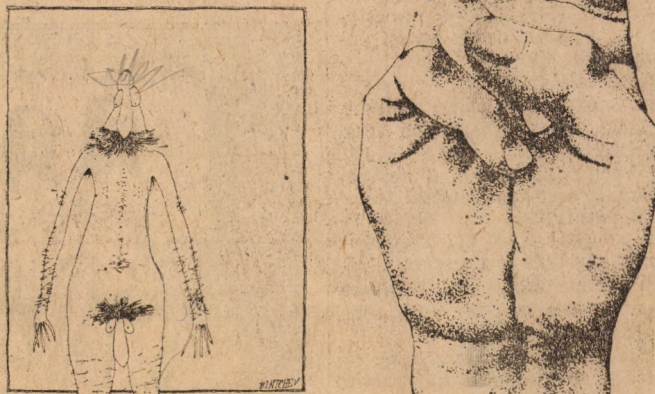
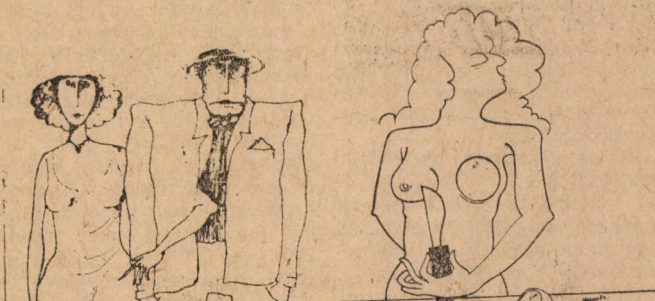
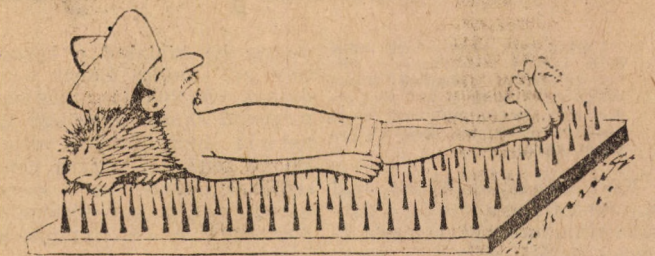
Még unokáim is

Sok elődöm után, alig 22 éves fejjel nekem is rá kellett jönnöm, döbennem arra a nagy igazságra, hogy semmi sem tart örökké, és sajnálatos módon minden jónak egyszer végeszakad. Így vagyok ezzel a nyavalyás egyetemmel is, ami direkt az én bosszantásomra csak négyéves és nem öt, mint minden rendes egyetem. Na, nem mintha olthatatlan tudássomjam, vagy a csodálatos oktatási rendszer és annak előadói tartásának vissza, csak éppen jól éreztem magam. Kellems felelőtlenségben tengettem napjaimat, minden jóba beleütemtem az orromat és egy picikét még okosodtam is, úgyhogy ezt igazán meg lehet érteni. Ha jobban belegondolok, nem csak a KEN-ek és a csoportbulik fognak hiányozni, hanem a vizsgaidőszakok is. Ritkán tud az ember olyan jókat idegeskedni egy hónapon keresztül és még a gyomorfejkéylem sem fejlődött ki a maga teljességében (mondom, hogy kellett volna még egy év). És hogy utána aztán remekül érzi magát az ember és van egy kéthónapos nyara, az már igazán csak ráadás.

A rend kedvéért azért azt is megjegyzem, hogy egy-némely tanárunkból, máig sem értem, hogy lehetett egyetemi oktató. Az egyik beszélni nem tudott, a másik hallgatni, a harmadiknak fogalma sem volt a saját tárgyáról, de a legszebb talán mégiscsak a negyedik volt. O fiatal ember létére olyan magas lóról beszélt velünk, hogy elképzelni sem tudom, hogy mászott fel rá. (De ha egyszer leesne róla, biztos hogy kitörné a nyakát.) De nem is részletezem tovább, végül is pár év múlva már úgyis csak a jóra fogok emlékezni, és szerencsére volt öt-hat olyan tanárom, aki-ről még az unokáimnak is dicsőímenuszokat fogok zengetni. És ha más nem is lenne, a velük való találkozás mindenképpen megérte ezt a négy évet!

Sz. A.

HUMORZSAK

KÖZGAZDÁSZ

A Marx Károly
Közgazdaságtudományi Egyetem
lapja
Felelős szerkesztő:
FARKASINSZKYNE HALÁY EDIT
Szerkesztőség:
1093 Budapest, IX., Dimitrov tér 8.
Telefon: 174-518.
Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat
Budapest, VIII., Blaha Lujza tér 3.
Felelős kiadó:
TILL IMRE
vezérigazgató
85-2385. Szikra Lapnyomda,
Budapest
Felelős vezető:
CSÜNDÉS ZOLTÁN
vezérigazgató